

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач Тернопільського
дошкільного навчального
закладу №5
В.С.Лесів
2021р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
Тернопільського дошкільного
навчального закладу № 5
Тернопільської міської ради Тернопільської області
на 2021-2022 навчальний рік

СХВАЛЕНО
педагогічною радою
протокол № 1
від 31 серпня 2021р.

Зміст

1. Вступ	3
2. Розділ I. Загальний обсяг навантаження та очікувані результати навчання (набуті компетентності).....	6
3. Розділ II. Перелік, зміст і взаємозв'язок освітніх ліній, логічна послідовність їх реалізації.....	43
4. Розділ III. Форми реалізації освітнього процесу.....	46
5. Розділ IV. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.....	55
6. Додатки.....	58

Вступ.

Основні концептуальні підходи до розробки Освітньої програми базуються на основі чинного законодавства відповідно до Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Указу Президента України від 13.10.2015 № 580/2015 «Про стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016- 2020 роки», Базового компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція (затверджено наказом МОН України від 12.01.2021 №33), Концепції національно- патріотичного виховання дітей та молоді (затверджено наказом МОН України від 16.06.2015 № 641), Положення про дошкільний навчальний заклад (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2003 № 305), Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів (затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 234), Гранично допустимого навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності(затверджено наказом МОН України від 20.04.2015 № 446), «Щодо організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах» (від 12.10.2015 №1/9-487), інших нормативно-правових актів.

Освітня програма діяльності закладу дошкільної освіти зорієнтована на цінності та інтереси дитини, урахування вікових можливостей, збереження дитячої субкультури, взаємозв'язок усіх сторін її життя та створення умов для соціально-емоційного благополуччя й адаптації кожної дитини в соціумі дорослих та однолітків шляхом засвоєння культурно-комунікативних засобів спілкування.

Мета освітньої програми - створення в дошкільному закладі інтегрованої освіти, що реалізує право кожної дитини на якісну і доступну освіту, що забезпечує рівні стартові можливості для повноцінного фізичного і психічного розвитку дітей, як основи їх успішного навчання в школі в умовах інтеграції зусиль сім'ї і закладу дошкільної освіти; реалізація комплексу розвивальних, виховних, навчальних функцій та змістових напрямів організації життєдіяльності в межах вікової компетентності дітей від 2 до 6(7) років із поступовим ускладненням змістової наповнюваності на кожному віковому етапі.

Аналіз діяльності педагогічного колективу, результати діагностування та реальний стан освітнього процесу підтверджують необхідність розпочати роботу над **реалізацією методичної проблеми «Пошук та використання сучасних форм і методів співпраці з батьками шляхом інтеграції традиційних та інноваційних педтехнологій».**

Зважаючи на аналіз результатів освітньої та методичної роботи у 2019/2020 навчальному році, враховуючи досягнення і перспективи розвитку педагогічний колектив разом із батьками вихованців визначає такі пріоритетні завдання педагогічного колективу на 2021/2022 навчальний рік:

1. Забезпечити педагогічні основи для **організації якісної освіти усіх дітей, зокрема дітей з особливими освітніми потребами** в умовах індивідуалізації та диференціації навчання, використовуючи різноманітні розвивальні технології.
2. Створити педагогічні умови для **формування моральної позиції, ціннісних орієнтирів, інтересів і потреб кожного вихованця**.
3. Забезпечити педагогічний супровід для **формування національної свідомості вихованців засобами народознавства**, використовуючи традиції, промисли та творчість українського народу.
4. Протягом року спрямовувати свої зусилля на **шляхи вдосконалення партнерської взаємодії закладу дошкільної освіти з сім'єю**, які б давали змогу враховувати актуальні проблеми батьків, сприяти формуванню активної батьківської позиції у питаннях розвитку, виховання і навчання дітей.

Завдання педагогічного колективу на літній оздоровчий період 2022 р.:

1. Оздоровчі завдання:

- створення оптимальних умов для зміцнення здоров'я вихованців, збереження їх життя та подальшого формування життєвої компетенції шляхом упровадження сучасних здоров'язбережувальних технологій;
- дотримання розпорядку дня з урахуванням чергування фізичних, психічних навантажень та відпочинку дітей, забезпечення максимального перебування їх на свіжому повітрі, відповідності тривалості сну віку дітей;
- підвищення ефективності освітньої роботи з питань особистої безпеки та безпеки життєдіяльності дітей;
- оптимізація рухового режиму та самостійної ігрової діяльності дітей протягом дня як важливої складової фізичного розвитку дошкільників;
- забезпечення умов для загартування дитячого організму;
- організація збалансованого харчування та раціонального питного режиму.

2. Освітні завдання:

- спрямування освітньої роботи на інтеграцію різних видів діяльності, реалізацію особистісно-орієнтованого підходу до дітей та комплексне вирішення освітніх завдань, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти та чинною Програмою розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»;
- розвиток пізнавальних здібностей дошкільнят засобами ознайомлення дітей з природою влітку, використання епізодичних та довготривалих спостережень, дослідницько-пошукової роботи з дошкільниками, художньої літератури;
- збагачення практичного досвіду дітей через залучення до різних видів дитячої діяльності: ігрової, рухової, пізнавальної, художньої, комунікативно-мовленнєвої, пошуково-дослідницької, трудової тощо;
- планування життєдіяльності дітей за блочно-тематичним принципом.

Заклад дошкільної освіти №5 здійснює освітній процес у 2021/2022 навчальному році за такими **пріоритетними напрямками**:

- організації інклюзивної освіти для стимулювання емоційного, сенсорного, моторного і когнітивного розвитку дітей з особливими освітніми потребами;
- проведення освітньої роботи з народознавства, забезпечивши використання ефективних форм роботи, методів та прийомів подачі традицій українського народу;
- удосконалення освітньої роботи з морально виховання дошкільників, розвиток їх моральних-етичних уявлень та звичок.

Розділ І.

Загальний обсяг навантаження та очікувані результати навчання (набуті компетентності)

Програмно-методичне забезпечення реалізації БКДО

Педагогічний колектив закладу дошкільної освіти №5, з урахуванням специфіки його діяльності (дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) загального розвитку), має право самостійно визначати, які із чинних освітніх програм обрати для повнішої реалізації базового інваріантного та варіативного змісту дошкільної освіти.

Інваріантивна складова Базового компоненту дошкільної освіти реалізовується через програми:

- «Українське дошкілля», програма розвитку дитини дошкільного віку авт. Білан О. І., (2017р.);
- «Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю», Київ Гриф Міністерства освіти і науки України від 12.04.2013 № 1/11-6940;

Варіативна складова Базового компоненту дошкільної освіти (*додатки 1,2*) сформована з урахуванням направленості функціонуючих в закладі груп дітей дошкільного віку і пріоритетних напрямів діяльності закладу, враховує й відбиває в змісті додаткові освітні послуги на вибір батьків.

Варіативна складова Базового компоненту дошкільної освіти реалізовується через програми:

- «Англійська мова для дітей дошкільного віку», програма та методичні рекомендації (авт. – заг.ред. Низковська О.В., авт. Кулікова І.А., Шкваріна Т.М);
- «Програма хореографічної діяльності дітей від 3-х до 7-ми років», навчально-методичний посібник.

Освітня робота в інклюзивних групах здійснюється згідно з вимогами програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля», «Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю».

Формування дитячого контингенту (кількість груп відповідно до вікової періодизації) у 2021/2022 навчальному році становить:

- І молодші групи (діти раннього віку від 2-х до 3-х років) – 2;
- II молодші групи (діти дошкільного віку від 3-х до 4-х років) – 2;
- середня група (діти середнього дошкільного віку від 4-х до 5-ти років) – 1;
- середня група інклюзивна (діти середнього дошкільного віку від 4-х до 5-ти років) – 1
- старша група (діти старшого дошкільного віку від 5-ти до 6-ти (7-ми) років) – 1;
- старша група інклюзивна (діти старшого дошкільного віку від 5-ти до 6-ти (7-ми) років) – 1.

Режим роботи закладу дошкільної освіти на 2021/2022 навчальний рік

1. Заклад дошкільної освіти № 5 працює у режимі п'ятиденного навчального тижня (додаток 3).
2. Режим роботи дошкільного навчального закладу - 10 год. 30 хв.
з 8.00 до 18.30.
чергові групи (години):
з 7.51 до 8.00;
з 18.30 до 18.39.

Структура навчального року

- **Навчальний рік у ЗДО:**
починається 01 вересня 2021 року
закінчується 31 травня 2022 року.
- **Літній оздоровчий період:**
починається 01 червня 2022 року
закінчується 31 серпня 2022 року
- **Тривалість навчального року**
I півріччя
01.09.2021 - 31.12.2021
II півріччя
10.01.2022 - 31.05.2022

Графік канікул:

- осінні канікули
25.10. 2021 – 31.10.2021 (5 календарних днів)
- зимові канікули
31.12.2021 – 09.01.2022 (10 календарних днів)
- весняні канікули
28.03.2022 – 06.03.2022 (10 календарних днів)
- літні канікули
01.06.2022 – 31.08.2022 (90 календарних днів)

Вересень – адаптаційний період
(ранній та молодший дошкільний вік).

Діагностичний період

(моніторингові дослідження):

01.10.2021 – 23.10.2021;

05.04.2022 – 30.04.2022.

Орієнтовний перелік тижневого навантаження

Розподіл занять на тиждень в організованих видах діяльності укладається за змістовними освітніми лініями відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України 20.04.2015 №446 «Про затвердження гранично допустимого навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності». Кількість занять інваріантної складової повністю відповідає вимогам наказу. Види діяльності плануються за освітніми лініями: «Ознайомлення із соціумом», «Ознайомлення з природним довкіллям», «Художньо-продуктивна діяльність (музична, образотворча, театральна тощо), «Сенсорний розвиток», «Логіко-математичний розвиток», «Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування», «Здоров'я та фізичний розвиток». Реалізація програми передбачає врахування принципу інтеграції освітніх ліній у відповідності з віковими можливостями і особливостями вихованців (додаток 1).

Заняття в гуртках (додаток 2), додаткові освітні послуги на вибір батьків проводяться у II половину дня, після денного сну. Тривалість проведення гурткової роботи - 15-30 хвилин залежно від віку дітей.

День проведення гурткової роботи визначено у розкладі занять кожної вікової групи (додаток 5).

Тривалість занять

I молодша група – 1-2 заняття до 10 хвилин;

II молодша – 1-2 заняття не більше 15 хвилин;

Середня група – 2-3 заняття 20 хвилин;

Старша група – 2-3 заняття 25 хвилин.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

ПОКАЗНИКИ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (3 РІК ЖИТТЯ) ЗА ПРОГРАМОЮ РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ «УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ»

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ»

Здоров'я та фізичний розвиток

- Бере участь у різних формах роботи з фізичного розвитку, організованих вихователем
- Рухається, зберігаючи стійке положення тіла, орієнтується в просторі
- Виконує різноманітні вправи в стрибках, коченні, киданні, повзанні, лазінні, рівновазі
- Катається на санчатах, виконує вправи для адаптації на воді та оволодіння плаванням
- Позитивно ставиться до виконання загартовувальних процедур та вправ із формування рухових навиків

Здоров'я та хвороби

- Знає і називає частини тіла та показує їх
- Знає назви гігієнічних процедур: вмивання, одягання, роздягання тощо, самостійно виконує їх
- Користується милом, індивідуальним рушником, чистить зуби
- Оперує назвами людських статей (чоловік, жінка, хлопчик, дівчинка)
- Негативно ставиться до шкідливих звичок (брати руки до рота, колупатися в носі тощо)
- Розуміє, що рослинна їжа корисна
- Самостійно їсть, добре пережовує їжу; дотримує правил поведінки за столом
- Розуміє, що для здоров'я потрібно дотримуватися режиму дня
- Самостійно їсть, добре пережовує їжу; дотримує правил поведінки за столом
- Розуміє, що для здоров'я потрібно дотримуватися режиму дня
- Знає, що українські національні страви корисні для здоров'я
- Знає про вплив природи на самопочуття людини

Безпека життєдіяльності

- Намагається не гратися гострими та дрібними предметами (не можна брати їх у рот, запихати у ніс, вуха)
- Знає, що категорично заборонено брати ліки та хімічні речовини
- Розуміє, що ігри з сірниками можуть бути причиною пожежі
- Має початкові знання про правила дорожнього руху: транспорт їде по проїжджій частині дороги, пішоходи ходять по тротуарі (узбіччі); переходити вулицю потрібно тільки по пішохідному або підземному переході; знає, що означають кольори світлофора
- Знає, що в природі є отруйні гриби, рослини, ягоди, тому брати їх у рот небезпечно
- Знає правила безпечної поведінки з домашніми тваринами

- Знає, що з незнайомими людьми потрібно бути обачним, не приймати їхні пропозиції

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»

Формування основ духовно-моральних якостей

- Має уявлення про сім'ю, рідних людей, які дбають одне про одного
- Виявляє почуття любові та поваги до рідних, близьких
- Виявляє уважність, прихильність до дорослих та однолітків; вміє висловити своє ставлення до них, допомогти
- Виявляє ввічливість, співчуття у поводженні з дорослими та дітьми
- Виявляє дружні контакти з дітьми у грі, праці, продуктивній діяльності
- Виявляє почуття симпатії до дітей
- Бережливо ставиться до іграшок та книг
- Проявляє культуру поведінки у громадських місцях

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ»

Ознайомлення з природою

- Разом з дорослими доглядає за рослинами, піклується про приручених тварин
- Розуміє, що все живе – гарне, добре, корисне (його не можна нищити)
- Бережно ставиться до всіх об'єктів природи
- Розповідає про найпоширеніші явища в природі: сонце світить, тепліє, з'являється листя на деревах, зацвітають квіти тощо
- Розрізняє властивості води (розливається, тече, буває теплою, холодною; чисту воду п'ють люди, тварини, нею поливають рослини, в чистій воді живуть рибки; брудна вода шкідлива, її не можна пити)
- Розрізняє властивості піску та ґрунту (пісок сухий – сиплеться, з мокрою можна ліпити, він не сиплеться; земля може бути сухою і мокрою)
- Розпізнає рослини (овочі, фрукти, ягоди; дерева, кущі, трав'янисті рослини; квіти) за їх зовнішнім виглядом
- Володіє елементарними знаннями щодо будови дерева (стовбур, гілки, листя), називає і показує їх
- Розпізнає свійських і диких тварин, правильно називає основні частини тіла, характерні поведки, дитинчат тварин
- Орієнтується у назвах птахів: горобець, синиця, ворона тощо; особливостях їхньої поведінки
- Володіє елементарними уявленнями про Космос: місяць, зорі, сонце

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У СВІТІ КУЛЬТУРИ»

Предметний світ

- Має елементарні уявлення про рідне місто (село), його вулиці
- Володіє елементарними знаннями про транспорт, його призначення, професію водія, шофера. Вміє показати на картинках пасажирський та вантажний транспорт

- Упізнає державну символіку: Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України,
- Орієнтується у видах людської діяльності, у призначенні предметів вжитку, місцях їх зберігання
- Упізнає предмети за їхніми ознаками та властивостями, функціональним призначенням; знаходить і виокремлює в докільці знайоме та незнайоме
- Відкриває нові властивості предметів, радіє своїм відкриттям

Предметно-практична діяльність

- Виконує прості трудові доручення
- Своєчасно користується туалетом, носовичком
- Складає свій одяг та взуття з допомогою дорослого
- З невеликою допомогою дорослого одягається та роздягається, взувається та роззувається
- Намагається їсти охайно
- Правильно миє руки, користується рушником
- Спостерігає за працею дорослих, виявляє повагу до результатів праці

Світ мистецтва

- Емоційно сприймає ілюстрації, картинки, вироби декоративно-ужиткового мистецтва
- Виявляє зацікавленість образотворчою діяльністю
- Емоційно-реагує на розмаїття колірної гами
- Слухає невеличкі музичні твори: передає почуття від прослуханого за допомогою міміки, жестів та рухів
- Супроводжує рухами текст театралізованого дійства, імітує рухи тварин, намагався передати емоційний стан персонажів.

Художньо-продуктивна діяльність Образотворча діяльність

- Самостійно виконує художньо-творчі дії з матеріалом
- Правильно тримає олівець, пензлик; розминає глину, ділить її на шматки
- Має уявлення про безпечне поводження з матеріалами та інструментами для занять образотворчою діяльністю
- Ідентифікує та диференціює своє «Я» із зображеннями, іншими дітьми
- Позитивно реагує на художньо-творчу діяльність
- Встановлює емоційний контакт із дорослим під час занять
- Знає призначення матеріалів для занять образотворчою діяльністю
- Короткими фразами розповідає про свої дії на заняттях, вільно вживає займенник «я»
- Емоційно реагує на зображення, проявляє своє ставлення до них
- Охоче експериментує з матеріалами й інструментами із образотворчої діяльності, знає їх властивості

Художньо-продуктивна діяльність

Образотворча діяльність (конструктивна діяльність)

- Розрізняє та називає такі будівельні деталі: кубик, цеглинка, пластина
- Розрізняє деталі за формою та величиною. Розуміє, що стійкість будівлі залежить від положення форм
- Будує прості сюжетні та предметні споруди, називає їх

- Бачить у конструкціях зображення предметів навколишньої дійсності
- Охоче займається конструктивною діяльністю
- Усвідомлює, що споруда має бути акуратною
- Намагається дотримуватися форм товариських і доброзичливих взаємин із дітьми та дорослими

Музична діяльність

- Емоційно відгукується на музику
- Розрізняє звучання різних інструментів (брязкальце, сопілка, барабан, дзвіночок)
- Розрізняє музику за висотою, ритмом
- Виконує невеликі за розміром пісні
- Виконує прості танцювальні рухи: притупування, ходьба, біг, кружляння, напівприсідання, плескання в долоні, наслідує рухи тварин
- Ходить по колу з допомогою дорослого
- Передає ритм ходьби та бігу, змінює рухи під час виконання гри і танцю

Театралізована діяльність

- Розуміє позитивні та негативні вчинки персонажів, відповідно реагує на них
- Цікавиться різними видами театру
- Самостійно використовує іграшку як персонаж
- Веде короткий діалог
- Виокремлює гарне і негарне у зовнішності героїв; емоційно реагує на гарний сценічний костюм
- Самостійно ініціює театралізовану діяльність
- Намагається по-своєму показати того чи іншого персонажа
- Намагається перевтілитися в ігрову роль

Літературна діяльність

- Розуміє загальний моральний зміст художніх творів
- Емоційно реагує на зміст казки, співчуває її героям
- Знає і розповідає напам'ять кілька народних пісень, забавлянок, віршів
- Розповідає фрагмент художнього твору разом із вихователем
- Відповідає на запитання дорослого за змістом твору
- Знаходить на ілюстраціях персонажів твору, називає їх
- Виконує адекватні рухи, жести в ході розігрування українських народних казок, забавлянок
- Бере участь в інсценуванні українських народних казок

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ГРА ДИТИНИ»

Гра як провідна діяльність

- Знає народні ігри та грає у них із ініціативи дорослого
- Усвідомлює свої фізичні можливості
- Охоче бере участь у руховій діяльності
- Активно діє з предметами та іграшками; використовує предмети-замінники
- Задумує просте ігрове завдання та намагається реалізувати його

- В іграх наслідує дорослих, бере на себе соціальну роль, дотримується правил гри
- Усвідомлює, що дорослий є організатором спільних ігор
- Входить у певні (обрані або назначені) ігрові ролі
- Відчуває емоційне задоволення від гри, ролі в ній

Формування особистості у грі

- Адекватно реагує на пропозицію зайнятися ігровою діяльністю
- Ділиться іграшками з іншими дітьми
- Активно діє з іграшками, знає їх особливості та функції, використовує їх в іграх
- Продумає сюжет побудови у конструкторсько-будівельних іграх, використовує побудову у сюжетно-рольових іграх

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ»

Сенсорні еталони

- Знає, що форма, колір, величина – постійні ознаки предметів, які варто враховувати під час виконання різноманітних дій
- Групує однорідні предмети за формою, величиною, кольором
- Співвідносить різнорідні предмети одночасно за величиною і формою
- Зіставляє предмети за кольором, формою, величиною, встановлює їх схожість чи відмінність
- Розуміє поняття: «високо – низько», «вгорі – внизу», «далеко – близько», «в», «на», «під», «за»; може показати розташування предметів у просторі
- Розрізняє на смак овочі, фрукти, ягоди, використовує слова: «солодкий», «кислий», «гіркий» тощо
- Визначає предмети на дотик і зіставляє однакові та різні предмети
- Називає звуки за силою голосу (тихий – гучний)
- Розпізнає голоси тварин і звуки у природі

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ»

Звукова культура мовлення

- Вимовляє правильно і чітко всі голосні та приголосні звуки, крім шиплячих [ж], [ч], [ш] та [р]
- Легко повторює за дорослими слова, в ігровій формі добирає рими (виконує разом із дорослим ігрові вправи на римування)
- Промовляє слова в різному темпі та з різною силою голосу

Словникова робота

- Розуміє мову дорослого, звернену до неї та всіх дітей
- Вміє співвідносити слово, що звучить, з реальними або намальованими предметами
- Розуміє і вживає слова різних частин мови, крім дієприслівника; узагальнювальні слова; слова ввічливості; слова, що означають назви предметів, дій, властивостей далекого, але зрозумілого дітям оточення

Граматична правильність мовлення

- Розмовляє реченнями: простими, поширеними, складносурядними, складнопідрядними зі сполучниками та сполучними словами, хоча часом вони ще аграматичні
- Вживає іменники в однині та множині, іменники з прийменниками
- Розуміє теперішній і майбутній час
- Вживає дієслова у наказовому способі з відтінками лагідності, ввічливості
- Частково узгоджує іменники з прикметниками та присвійними займенниками у роді та числі

Зв'язне мовлення

- Розуміє запитання дорослого та відповідає на нього окремими фразами, діями, жестами
- Звертається до дорослого з простими запитаннями (*Що це? Як? Де? Чому? Коли?*)
- Легко повторює за дорослим слова, фрази
- Розповідає про побачене та пережите окремими фразами, кількома реченнями, які розмежовуються словами «тут», «там», «цей», «ось»
- За допомогою запитань дорослих відтворює зміст казки, оповідання, розповіді, сюжетної картинки
- Розповідає про побачене та пережите окремими фразами, кількома реченнями, які розмежовуються словами «тут», «там», «цей», «ось»
- Розмовляє складними фразами, вживає підрядні речення, хоча й аграматичні

Мовленнєвий етикет

- Вживає слова прохання, подяки, вибачення
- Вітається та прощається з дорослими
- Веде розмову без зайвих жестів
- Намагається не вживати у мовленні слів-паразитів
- Не втручається в розмову дорослих

ПОКАЗНИКИ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (4 РІК ЖИТТЯ) ЗА ПРОГРАМОЮ РОЗВИТКУ ДИТИНИ

«УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ»

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ»

Здоров'я та фізичний розвиток

- Має уявлення про свій організм, різні частини тіла, розуміє, чому треба виконувати фізичні вправи, загартовуватися, дотримуватися норм особистої гігієни
- Охоче займається фізичними вправами, із задоволенням бере участь у різних організаційних формах роботи з фізичного виховання
- Володіє технікою виконання рухів, прагне виконувати рухові дії правильно і гарно

- Вільно ходить і бігає, природно координуючи рухи рук і ніг, не човгає ногами, не опускає голови; володіє різними видами ходьби та бігу
- Стрибає, енергійно відштовхуючись обома ногами і м'яко приземляючись
- Виконує різноманітні вправи в повзанні й лазінні, вміє зберігати рівновагу, кидати й прокочувати предмети, ловити м'яч кистями рук, не притискаючи його до грудей
- Катається на санчатах, велосипеді, плаває

Здоров'я та хвороби

- Розрізняє людей за статтю, віком, а також здорову людину від хворої (за зовнішнім виглядом, самопочуттям)
- Усвідомлює, що людина народжується, проходить різні етапи життєвого циклу
- Називає і відрізняє основні групи їжі – овочі, фрукти, каші; знає їх роль у забезпеченні здоров'я
- Орієнтується в ознаках спраги і голоду, вміє їх ідентифікувати
- Розуміє важливу роль питної води
- Усвідомлює основні вимоги до режиму та гігієни харчування, дотримує правил культурної поведінки за столом
- Володіє вміннями і навичками особистої гігієни, вміє доглядати за порожниною рота; самостійно мити руки і обличчя, користуватися милом, рушником, носовичком, причісуватися
- Розуміє вплив розпорядку дня на здоров'я
- Розуміє, що стан погоди впливає на настрій
- Усвідомлює, що потрібно негативно ставитися до шкідливих звичок і намагатися уникати їх
- Розуміє оздоровчі функції національних страв

Безпека життєдіяльності

- Знає про небезпеку, яку можуть становити для людини гострі, ріжучі, дрібні предмети, ліки, хімічні речовини
- Знає елементарні правила пожежної безпеки
- Знає елементарні правила поведінки на дорозі, має уявлення про дію світлофора, призначення пішохідного переходу
- Орієнтується у правилах поводження з незнайомцями
- Знає правила поведінки біля водойми у літній і зимово-весняний періоди
- Має елементарні знання про правила поводження з домашніми тваринами та правила безпеки під час спілкування з ними
- має уявлення про отруйні гриби і ягоди

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»

Формування основ духовно-моральних якостей

- Знає та називає членів сім'ї, родини
- Розуміє значення добрих взаємин і порядку

- виявляє активність та ініціативу у спілкуванні з довколишніми, охоче включається в спільну діяльність
- уміє спокійно гратися поруч із дітьми, вступає в спілкування з приводу іграшок, ігрових дій
- Має друзів, до яких проявляє особливу прихильність; ставиться приязно до однолітків
- Поводиться за столом відповідно до норм культурної поведінки
- Надає допомогу, вміє проявити співчуття за своєю ініціативою
- Дотримується простих правил поведінки на вулиці, у громадських місцях
- Відчуває межу припустимої поведінки, належну дистанцію у взаєминах з різними людьми
- Використовує загальноприйняті форми вітання, звертання, прощання, подяки
- Бережливо ставиться до іграшок, книг, свого одягу
- Розрізняє добрі і погані вчинки, може оцінити вчинок
- Має елементарне почуття гумору

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ»

Ознайомлення з природою

- Розуміє, що сонце знаходиться на небі, воно світить, зігріває все навкруги, несе тепло до землі рослинам, тваринам і людині
- Визначає властивості води, снігу, льоду
- Відрізняє пісок від глини і визначає їх властивості
- Розрізняє і класифікує дерева, овочі, фрукти, квіти, трав'янисті рослини
- Встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки, пов'язані з сезонними змінами
- Називає пори року і визначає їх характерні ознаки
- Визначає стан погоди (іде дощ, сніг; дме вітер, світить сонце тощо)
- Визначає стан неба у різну погоду
- Милується природою рідного краю, бережно ставиться до її об'єктів
- Знає будову рослин
- Цікавиться природою свого регіону (рослини, тварини)
- Називає свійських і диких тварин, птахів та умови їх існування
- Намагається дотримувати правил поведінки у природному довкіллі: не рве квітів, не руйнує мурашників, не ловить метеликів, не завдає шкоди жукам
- Доглядає за рослинами і тваринами
- Усвідомлює, що життя і здоров'я залежить від довкілля
- Цікавиться світом навколишнього простору, радіє красі зоряного неба

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У СВІТІ КУЛЬТУРИ»

Предметний світ

- Дотримується правил співжиття в колективі, проявляє при цьому чемність, толерантність

- Прагне підтримувати порядок і затишок у житловому приміщенні, вдома та у дитячому садку, дбайливо ставиться до предметів побуту й іграшок, свого одягу та взуття
- Прагне висловлювати елементарні адекватні судження про свої досягнення
- Зацікавлено ставиться до предметного довкілля, доречно застосовує отримані раніше знання
- Називає предмети домашнього побуту і вжитку, знає їх застосування
- За допомогою дорослого обстежує предмети, визначає їх зовнішні ознаки, застосовуючи різні аналізатори

Предметно-практична діяльність

- виявляє позитивне ставлення до трудових завдань
- Роздягається та одягається у певній послідовності
- Зашнуровує черевики за допомогою дорослих
- Розчісує волосся, користуючись індивідуальним гребінцем
- Миє руки, користується рушником
- Старається їсти акуратно
- Підтримує порядок у груповій кімнаті (після гри кладе іграшки на відведене місце, витирає пил зі стола, стелажів)
- Допомагає вихователю у підготовці до занять, розкладаючи матеріал, а після заняття – збирає його
- Допомагає помічникові вихователя накривати на стіл
- Прибирає на ігровому майданчику
- Доглядає за квітами та мешканцями куточка живої природи
- Садить і доглядає за висіяними горохом, квасолею, квітами, висадженою цибулею
- Збирає врожай зі свого городу
- Взимку підгодовує пташок

Світ мистецтва

- Розуміє зміст картин, упізнає персонажів, розповідає про них
- Помічає гарне у творах образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва
- Впізнає та запам'ятовує невеликі музичні твори різних жанрів, емоційно відгукується на зміст музичних творів
- Виявляє інтерес до театралізованої діяльності; має елементарні знання про театр
- Знає, що є різні види театру (ляльковий, пальчиковий, тіньовий тощо)

Художньо-продуктивна діяльність Образотворча діяльність

- уміє користуватися матеріалами та інструментами для художньо-трудова дій
- Свідомо ставиться до образотворення, планує свої дії, обговорює кінцевий результат, виправляє помилки
- Бережно ставиться до своїх виробів
- У спільній роботі узгоджує свої дії з діями інших
- Має найпростіші уявлення про види образотворчого мистецтва

- Знає назву матеріалів та інструментів для художньо-творчої роботи
- Може сформулювати мету власної діяльності
- Під час роботи коментує власні дії, може спрогнозувати результат

Художньо-продуктивна діяльність   Образотворча діяльність (конструктивна діяльність)

- уміє розрізняти деталі будівельного матеріалу
- Створює елементарні споруди шляхом комбінування знайомих форм, розташовує їх залежно від стійкості деталей на площині
- Зводить різноманітні будівлі для обслуговування та реалізації ігрових задумів
- Має елементарні уявлення про властивості паперу, працює з пазлами, складає картинки за сюжетом знайомої казки
- Працює з рухомим конструктором, вміє визначати основні деталі
- Створює споруди з піску, снігу, виокремлюючи деталі

Музична діяльність

- Під час слухання музичних творів орієнтується в характері мелодії, настрої
- Розрізняє контрастну динаміку звучання, тембр музичних іграшок та інструментів
- Співає нескладні пісні, володіючи навичками розподілу дихання
- Намагається співати злагоджено, протяжно
- Рухається правильно, відображаючи ритм і темп музики
- Виконує рухи з атрибутами та образні рухи
- Танцює, виконуючи танцювальні рухи: «пружинка», притупування однією та обома ногами, плескання в долоні, кружляння по одному та парами, «веселі ручки»
- виявляє фантазію під час виконання танцювальних рухів
- Бере участь у музичній гри-драматизації на тему українських народних пісень, ігор
- Охоче водить хороводи

Театралізована діяльність

- Намагається в рухах передати прості образно-виразні дії того чи іншого персонажа, повторює ці рухи з іграшками
- Дає змогу іншим дітям зіграти свою роль
- Висловлює власні судження щодо поведінки героя
- Під час передачі образу використовує засоби інтонаційної виразності

Літературна діяльність

- Розуміє, емоційно сприймає та розповідає українські народні казки, пісеньки, забавлянки, оповідання
- Відтворює окремі фрази, частини художнього тексту за допомогою навідних запитань педагога
- Помічає особливості казки: звороти, повтори
- Розуміє та виразно читає поетичні твори

- Передає ритму вірша, ритм народної забавлянки
- Передає емоційну виразність окремих речень під час вивчення вірша напам'ять
- Переказує добре знайомі художні твори за допомогою навідних запитань та підказувань
- Передає речення в питальній інтонації
- Відтворює рухи, жести героїв за текстом літературного твору
- Розглядає ілюстрації, пригадуючи зміст художнього твору
- дотримується правил користування книгою (не рве сторінок, бере книжку чистими руками, не малює по сторінках книги)

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ГРА ДИТИНИ»

Гра як провідна діяльність, формування особистості у грі

- виявляє активність у різних видах ігрової діяльності з однолітками та дорослими
- У спільних іграх дотримує правил моральних норм поведінки
- Враховує смаки та вподобання однолітків щодо вибору виду ігрової діяльності, атрибутів, сюжету, місця гри
- Намагається не конфліктувати
- Намагається утримуватися від суперництва в ігровій діяльності, пропонує свою допомогу
- Відчуває гордість за свої досягнення, радіє власній кмітливості та вмінням
- Відрізняє ігрову діяльність від інших видів діяльності
- Знає, що існують різні види ігор
- Використовує за призначенням атрибути до ігор
- уперше проявляє спроби враховувати властивості предметів під час використання їх у грі
- виявляє зацікавленість спільною грою
- Цікавиться своєю роллю у грі
- Передає в іграх свої враження від спілкування з довірливим
- Передає в іграх види діяльності та взаємини дорослих

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ»

Сенсорні еталони, елементарні математичні уявлення

- Лічить предмети в межах 5, вживаючи числівники
- Порівнює контрастні за кількістю множини предметів (один – багато)
- Визначає період доби на основі спостереження за природними ознаками (сонце встає – ранок, сонце високо над головою – день тощо)
- Розрізняє і називає геометричні фігури: площинні – квадрат, круг, трикутник; об'ємні – куля, куб
- Порівнює та добирає контрастні за величиною предмети
- Класифікує предмети за однією ознакою
- Володіє прийомами порівняння множин за кількістю, способом накладання та прикладання елементів однієї множини до елементів іншої

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ»

Звукова культура мовлення

- Чітко і правильно вимовляє голосні та приголосні звуки, крім [р]; володіє правильною вимовою шиплячих [ш], [ж],[ч]
- Володіє розповідною, питальною, окличною інтонаціями
- Промовляє слова в різному темпі та з різною силою голосу

Словникова робота

- Розуміє й активно вживає слова всіх частин мови
- Вживає узагальнювальні слова
- Правильно вживає синоніми, антоніми

Граматична правильність мовлення

- Оволодіває основними граматичними формами (рід, число, відмінок), правильно вживає рід і число іменників
- Утворює нові слова за допомогою префіксів за-, з-, на-, суфіксів, що виражають зменшеність та збільшеність предмета, емоційну оцінку пестливості
- Добирає однокореневі слова
- Використовує у мовленні складні іменники зі з'єднувальною голосною (зокрема, снігопад) та інші складні слова
- Правильно вживає теперішній, минулий і майбутній час дієслів
- Вживає ступені порівняння прикметників
- У мовленні використовує займенники
- Узгоджує іменники з прикметниками в роді та числі
- Будує прості, поширені речення з прийменниками, сполучниками, однорідними членами речення, з прямою мовою

Зв'язне мовлення

- Відповідає на запитання за змістом сюжетних та предметних картинок, художніх текстів, театральних вистав
- Разом із дорослим складає описові розповіді (3-4 речення) про іграшки, предмети, зображення на картинках
- Переказує за допомогою запитань добре знайомі казки
- Використовує в мовленні образні вирази (з текстів забавлянок, казок), звуконаслідувальні слова, фразеологічні звороти, приказки

Мовленнєвий етикет

- Активно вживає слова ввічливості: вітання, прощання, вибачення, подяки
- Вислуховує співрозмовника
- Говорить спокійним голосом
- Вітається, називаючи ім'я дитини, ім'я та по батькові дорослого
- Не втручається в розмову дорослих

Підготовки руки дитини до письма

- Виконує вправи пальчикової гімнастики
- Ліпить (глина, пластилін, тісто), малює, аплікує
- Грається піском, природним матеріалом (камінці, палички, горіхи тощо) та предметами домашнього вжитку (корки від пластикових пляшок, мотузки, прищіпки)

- Викладає візерунки з мозаїки, нескладні зображення з лічильних паличок
- Викладає зображення за допомогою пазлів
- Стискує і розтискує гумові іграшки
- Застібає (розстібає) гудзики, кнопки різної величини на спеціально виготовлених посібниках та на одязі

ПОКАЗНИКИ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (5 РІК ЖИТТЯ) ЗА ПРОГРАМОЮ РОЗВИТКУ ДИТИНИ «УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ»

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ»

Здоров'я та фізичний розвиток

- Дотримує норм особистої гігієни, культури поведінки за столом
- Розуміє необхідність гартування, із задоволенням бере участь у гартувальних процедурах, має потребу в активній руховій діяльності
- Виявляє інтерес до результатів рухової діяльності; може добре тримати рівновагу, стежити за положенням свого тіла під час виконання різноманітних вправ
- Уміє ходити з вільними, природними рухами рук, тримаючись прямо; бігає легко, ритмічно, володіє різними видами ходьби та бігу
- Упевнено стрибає з місця, відштовхуючись обома ногами й змахуючи руками
- Вміє лазити по гімнастичній стінці довільним способом, не пропускаючи щаблів
- Уміє ловити м'яч кистями рук; проявляє влучність у киданні м'яча у ціль
- Дотримує певних інтервалів під час руху в різних видах шиккування, добре орієнтується в просторі
- Виявляє інтерес до вправ з елементами спорту, самостійно з'їжджає на санчатах із гірки, їздить на триколісному й двоколісному велосипедах, плаває, проявляє витримку та наполегливість

Здоров'я та хвороби

- Називає основні частини тіла людини, функції деяких органів
- Розуміє значення руху в оздоровленні людини
- Виконує гартувальні процедури та розуміє їх значення для здоров'я
- Розуміє, що брудна вода – загроза для здоров'я, знає цілющі властивості води
- Виконує гігієнічні процедури
- Доглядає за чистотою свого тіла
- Має практичні навички використання природних чинників в оздоровленні
- Знає основні правила захисту від інфекційних хвороб, надання першої допомоги хворій людині
- Розуміє, що шкідливі звички впливають на здоров'я, намагається їх позбутися
- Має знання про оздоровчі аспекти побуту українського народу
- Розуміє потребу користування індивідуальними предметами гігієни

- Розуміє необхідність дотримання режиму дня для здоров'я людини
- Усвідомлює вплив санітарного стану приміщення на здоров'я людини
- Має навички культури поведінки за столом та гігієни харчування
- Відрізняє корисні рослини від шкідливих та отруйних
- Підтримує добрі взаємини з дітьми та дорослими;

Безпека життєдіяльності

- Розуміє причини виникнення пожежі,
- Має поняття про різні види переходів, дорожні знаки для пішоходів, правила поведінки у транспорті та біля дороги
- Дотримує правил поведінки з незнайомими
- Розуміє небезпеку від користування гострими, ріжучими та вибухонебезпечними предметами, небезпеку самостійного користування ліками і термометром, електроприладами
- Уміє налагоджувати стосунки в мікрогрупі, проявляти товариськість
- Вміє дружити та уникати сварок
- Знає отруйні гриби, ягоди, рослини
- Знає про температурні травми та запобіжні заходи
- Знає про те, як треба поводитися з чужими та домашніми тваринами
- Вміє поводитися на водоймі у різні пори року
- Уникає гарячих предметів
- Знає, що не можна на морозі доторкатися до металу
- Усвідомлює, що в зимовий період небезпечно ходити під дахами та балконами, з яких звисають бурульки
- Розрізняє стиглі та нестиглі плоди, ягоди; знає, що вживати їх небезпечно для здоров'я
- Розуміє, що вживання сумнівних ягід, плодів, рослин може спричинити отруєння

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»

Формування основ духовно-моральних якостей

- Прагне позитивних форм поведінки, уважна до оцінок дорослих
- Дотримує елементарних правил культури спілкування з дорослими й однолітками
- Намагається оцінити дії та вчинки інших людей з позиції відомих правил та оцінок
- Вміє порадити за однолітків; звертаючись до них, проявляє вміння зрозуміти їх, допомогти їм
- Проявляє посильну турботу про літніх людей
- Прагне виконувати трудові доручення дорослих, діяти разом із ними
- Володіє необхідними культурно-гігієнічними навичками
- Вміє культурно поводитися у громадських місцях

Основи правової культури

- Знає, що для життя людини потрібні їжа, вода. Відрізняє корисну їжу від шкідливої
- Знає про різні види відпочинку і бере активну участь у його проведенні
- Знає, що немає більшої цінності, ніж здоров'я
- Проявляє ввічливість, культуру поведінки у спілкуванні з дорослими й однолітками
- Поважає право на ім'я інших, не дає товаришам прізвиськ
- Знає, сім'я – основа життя людини, об'єднує найрідніших людей і складається з батьків і дітей
- Має елементарні уявлення про права та обов'язки дитини; пояснює їх відмінність
- Знає, що має право на щасливе життя, обов'язок держави захищати її
- Знає, що кожна людина має ім'я, яке вказує на належність до певної статі
- Називає своє місце в родині з різних позицій: онук (онука), син (дочка), брат (сестра)
- Знає свою повну адресу
- Знає, що на планеті живе багато людей із різними відмінностями, які розмовляють різними мовами, але їх усіх треба поважати
- Проявляє інтерес до навчання
- Відображає права й обов'язки у сюжетах казок, іграх
- Пояснює своє місце та обов'язки в родині
- Вміє малювати дерево родоводу, зображувати дорослих і дітей, їхню кількість за допомогою символів
- Знає, що лише завдяки спільним зусиллям можна підтримувати порядок в оселі, в дошкільному навчальному закладі
- Знає назви трудових дій, пов'язаних із певним трудовим процесом
- Старанно виконує обов'язки чергових у їдальні, на занятті, в куточку живої природи

Народознавство

- Володіє елементарними трудовими навиками, бережно ставиться до результатів людської праці
- Дотримує норм культури спілкування, поважає інших, турбується про них, проявляє привітність та гостинність, пошану до старших
- Дотримується родинних звичаїв і традицій під час святкування свят
- Має загальні уявлення про культуру українського народу, про звичаї та традиції, про споконвічне прагнення українців до краси
- Емоційно сприймає народну іграшку, традиційний одяг, вироби народних майстрів
- Розуміє, що Україна є Батьківщиною, що в українців є своя мова, звичаї та традиції, календарно-обрядові свята. Виявляє стійкий інтерес до історії рідної землі
- Має уявлення про житло, предмети народного декоративно-ужиткового мистецтва, їх використання в повсякденному житті, народну іграшку,

вишивку, український національний одяг, сім'ю та сімейні традиції в Україні та в Західному регіоні

- Милується виробами народного декоративно-ужиткового мистецтва, охоче слухає різноманітні народні пісні, дивиться і емоційно сприймає виконання хореограф. композицій у виконанні дорослих і дітей
- Бере участь у дійствах календарно-обрядових свят
- Проявляє ініціативу, відтворює кращі зразки народного фольклору та речей народно-ужиткового мистецтва

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ»

Ознайомлення з природою

- Визначає зміни в природному довкіллі і знає, що ці зміни залежать від обертання Землі навколо Сонця
- Розрізняє пори року
- Визначає стан погоди (дощ, сніг), стан повітря (холодне, тепле, гаряче); знає, якою є погода у Західному регіоні у весняно-літній та осінньо-зимовий період
- Усвідомлює, як утворюється вітер (рухається повітря); як утворюється лід (замерзає вода)
- Визначає властивості піску, глини, землі; основні ознаки води (на дотик, за смаком, кольором), вода – це рідина; дощ і калюжі – це вода
- Називає пори року і визначає зміни в рослинному і тваринному світі
- Класифікує об'єкти: дерева, кущі, квіти, овочі, фрукти, птахи, комахи, тварини та називає їх, зокрема ті, що найпоширеніші у Західному регіоні
- Розпізнає диких і свійських тварин, знає їхні особливості, спосіб пересування та називає тих, які є у регіоні
- Розуміє, що бджоли роблять мед із нектару квітів; бджіл розводять на пасіках, мухи і комарі – корм жаб, ящірок, ластівок
- Називає кімнатні рослини (бегонія, герань, лілія амазонська, колеус, бальзамін тощо), знає основні правила догляду за ними
- Називає рослини і тварин, занесених до Червоної книги України (рослини – анемона, пролісок, фіалка тощо; тварини – їжак, білка, лось тощо), і тих, які є у Карпатському заповіднику
- Доглядає за квітами в куточку природи, рослинами на грядці; прополює їх, підживлює, висаджує
- Веде довготривалі спостереження, доглядає за рослинами і тваринами
- Розуміє, що в довкіллі немає ані корисних, ані шкідливих тварин – усі однаково важливі
- Бачить красу рідної землі, бережно ставиться до об'єктів природи
- Дотримує правил поведінки на природі, в зонах відпочинку
- Цікавиться зоряним небом і планетами Сонячної системи, їх особливостями

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У СВІТІ КУЛЬТУРИ»

Предметний світ

- Самостійно займається певною діяльністю, прагне підтримувати порядок і затишок у домі
- Шанобливо ставиться до рідного краю, до людей, їхнього минулого
- Знає, що разом із родиною живе в Україні; впізнає державну символіку (Прапор, Гімн, Герб), любить Батьківщину
- Знає назву міста (села), в якому проживає, його визначні місця
- Називає предмети побуту, коротко характеризує їх
- Розповідає про свої враження від побаченого

Предметно-практична діяльність

- Вміє самостійно одягатися, роздягатися, взуватися, роззуватися; доглядати за своїм одягом і речами
- Самостійно вмивається, стежить за своєю зачіскою, користується носовичком
- Сумлінно виконує обов'язки чергового в їдальні та під час підготовки до занять
- Підтримує порядок у груповій кімнаті: в куточку іграшок, книги
- Прибирає майданчик від опалого листя, сміття
- Стежить за чистотою піску в пісочниці, перекопує пісок
- Миє виносні іграшки, пере ляльковий одяг
- Працює в куточку природи (підливає рослини, розпушує землю, витирає листя кімнатних рослин, годує мешканців куточка, миє годівниці); на городі (сіє насіння рослин, висаджує розсаду, підливає їх, збирає врожай)
- Допомагає дорослому міняти воду в акваріумі, пересаджувати рослини
- Дбає про осілих птахів (разом з дорослими)

Основи економічної культури

- Оперує нескладними економічними поняттями: «товари», «послуги», «гроші», «торгівля», «покупка», «споживач»
- Знає про ощадливе використання світла, води, газу
- Визначає першочергові потреби сім'ї, розуміє, що часом необхідно відмовитися від бажання придбати якусь річ
- Знає, що таке товар, як його можна придбати
- Знає різноманітні торгові заклади й товари, що їх вони продають
- Знає, що речі, які викидають, проходять вторинну переробку
- Знає, що сміття потрібно сортувати і викидати у різні контейнери

Світ мистецтва

- Впізнає народну іграшку та захоплюється витворами українського мистецтва
- Емоційно реагує на тембр, ритм, лад музичних творів
- Цілісно сприймає і розуміє зміст художніх творів та їх жанр
- Емоційно відгукується на виставу, співчуває героям, реагує на їхні вчинки

Художньо-продуктивна діяльність Образотворча діяльність

- Користується в образотворчій діяльності не лише традиційними матеріалами та інструментами, але й новими
- Визначає мету, завдання, планує послідовність дій
- Удосконалює власні вироби, переробляє у разі потреби
- Намагається знайти виробам практичне застосування
- Дотримується правил безпеки під час занять образотворчою діяльністю
- Самостійно прибирає робоче місце після закінчення роботи
- Цілеспрямовано привертає увагу дорослого й однолітків до власних виробів
- Прагне передати власне «Я» у художньо-творчих діях
- Відмовляється від надмірної допомоги дорослого, прагне самостійно досягти успіху
- Розповідає про задумане, способи досягнення мети, може прокоментувати ці дії, прогнозує кінцевий результат
- Виявляє бажання займатися художньою творчістю
- Має уявлення про жанри живопису, розуміє їх своєрідність
- Прикрашає перед святами свою домівку, групу власними виробами
- Власноруч виготовляє подарунки рідним і близьким
- Намагається проявити у роботі творчість
- Пробує нове, незнайоме, проявляє зацікавленість до останнього, запитує, співвідносить побачене з власним обсягом знань
- Проявляє винахідливість, фантазію, самостійність
- Охоче експериментує з нетрадиційними техніками в образотворчій діяльності, очікує позитивного результату роботи

Художньо-продуктивна діяльність. Образотворча діяльність (конструктивна діяльність)

- Уміє працювати з різними видами конструкторів, добирає деталі відповідної форми, розміру та колірної гами
- Має навички роботи з папером, клеєм та ножицями
- Творчо змінює будівлю, створюючи сюжетні споруди
- Добирає відповідні матеріали для виготовлення виробу за зразком, моделлю, фотографією
- Збагачує і розширює предметно-ігрове середовище створеними власноруч і разом із дорослими конструкціями, іграшками, саморобками, використовуючи їх для реалізації ігрових задумів

Музична діяльність

- Здатна захоплюватися красою музики та її виражальними засобами
- Співає природним голосом, без напруження, протяжно
- Починає і закінчує музичний твір разом з усіма дітьми
- Співає з інструментальним супроводом і без нього
- Вміє починати музичний твір після музичного вступу
- Ритмічно виконує рухи під музику, узгоджує їх із динамікою, характером, темпом, своєчасно змінює рухи під час танців та хороводів
- Виконує танці по одному та в парах, здатна імпровізувати рухи

- Драматизує музичні твори українських народних пісень та ігор
- Грає на музичних інструментах, добирає з допомогою вихователя мелодії, створює музичні мелодії та привітання

Театралізована діяльність

- Доречно імітує рухи, жести персонажів
- Вдало передає рольову поведінку
- Згруповує однолітків для спільної театралізованої діяльності
- Вміє відтворювати позитивних і негативних персонажів
- Зважає на інтереси інших учасників дійства
- Емоційно переживає сюжет твору
- Знає, називає та може передати основні емоції людини
- Вдало передає характерні риси персонажів
- Діє в ігрових ситуаціях відповідно до змісту
- Вміє розповісти про враження від вистави
- Описує характер героя, його вчинки
- Пробує читати монолог
- Висловлює своє ставлення до художніх творів
- Розуміє, що вистава з гарними яскравими декораціями ліпше сприймається
- Бере активну участь в обговоренні сюжету
- Проявляє фантазію та вигадку, передаючи образ персонажа, відтворює власну думку про нього

Літературна діяльність

- Супроводжує рухами текст літературного твору
- Розуміє мораль казки, адекватно оцінює поведінку її героїв, висловлює своє ставлення до них
- Емоційно сприймає характер твору, розуміє зміст соціально-побутових казок, розуміє призначення книги, бережно до неї ставиться, за потреби «ремонтує» її
- Розрізняє жанрові особливості прозових і віршованих творів
- Читає напам'ять вірші та твори малого фольклорного жанру (потішки, забавлянки, лічилки, мирилки, скоромовки, загадки, прислів'я, приказки, народні пісні)
- Визначає повтори, образні вирази, початок та закінчення казки
- Знає українські народні казки
- Розповідає казки за змістом художніх творів і розповідає за ними
- Самостійно влаштовує театралізовані ігри, ігри-драматизації за змістом добре відомих художніх творів
- Бере участь в інсценуванні художніх творів

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ГРА ДИТИНИ»

Гра як провідна діяльність, формування особистості у грі

- Бере активну участь у різних видах ігрової діяльності, в тому числі народних іграх, зіставляє кінцевий результат із метою

- Проявляє самостійність у виборі ігор
- Прагне запобігти конфліктним ситуаціям, дотримує норм культури ігрової діяльності
- Розуміє доконечність планомірності дій під час гри, добре відрізняє гру від інших видів діяльності
- Проявляє інтерес до спільної з однолітками діяльності, цікавиться визначенням власної ролі у грі
- В іграх передає враження від доквілля
- Намагається відійти від шаблонів, творчо використовує засоби для гри

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ»

Сенсорні еталони, елементарні математичні уявлення

- Групує та систематизує предмети
- Переміщається у просторі за заданим напрямком
- Розрізняє частини доби, оперує поняттям «доба»
- Називає геометричні фігури та просторові геометричні форми
- Виокремлює з групи предметів предмети із заданими властивостями
- Знаходить геометричні фігури та просторові геометричні форми в предметах навколишнього середовища
- Розуміє, що останній числівник при лічбі відноситься до всієї групи перелічуваних предметів
- Розуміє просторове розміщення предметів, часові відношення на основі побутових прикладів
- Розкладає предмети за вказаною ознакою в порядку зростання або спадання
- Володіє прийомами накладання, прикладання
- Лічить в межах 5 кількісною та порядковою лічбою

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ»

Звукова культура мовлення

- Правильно вимовляє всі звуки рідної мови
- Розрізняє близькі фонеми
- Виокремлює слова з потрібним звуком із тексту
- Виокремлює перший і останній звуки
- Регулює силу голосу відповідно до ситуації
- Диференціює поняття «звук», «слово»
- Інтонаційно вимовляє звук у слові
- Добирає слова з потрібним звуком
- Складає речення за наочним матеріалом
- Послідовно називає слова у реченні

Словникова робота

- Вживає слова всіх частин мови
- Розрізняє і правильно вживає узагальнювальні абстрактні слова, слова, що означають збірні, образні вирази; складні, багатозначні слова
- Добирає синоніми й антоніми до слів

- Створює нові слова від усіх частин мови
- Користується образними виразами, фразеологічними зворотами відповідно до ситуації, а також звуконаслідувальними словами
- Намагається стежити за своїм мовленням: не вживати діалектних слів, вказівних займенників (без потреби)

Граматична правильність мовлення

- Засвоює граматичні форми, відмінкові закінчення, хоч робить незначні граматичні помилки (чергування приголосних)
- Утворює форми однини та множини
- Утворює від інших частин мови нові граматичні форми за допомогою суфіксів, префіксів
- Засвоює рід іменників, кличний відмінок як у звертанні до дітей, так і до дорослих
- Утворює наказовий спосіб дієслова
- Будує речення різного типу: прості, складносурядні зі сполучними словами, прямою мовою
- Правильно вживає відмінкові форми неозначених займенників
- Вживає у мовленні порядкові числівники й узгоджує їх з іменниками

Зв'язне мовлення

- Самостійно вступає у розмову з дітьми, дорослими, підтримує діалог
- Веде організований (стимульований) діалог на запропоновану тему, груповий діалог (бесіду)
- Відповідає реченнями на запитання за змістом картини, художнього тексту
- Складає розповіді за зразком вихователя: описові, сюжетні, з опорою на наочний матеріал і без нього
- Переказує знайомі оповідання й казки

Мовленнєвий етикет

- Володіє мовленнєвим етикетом (вітання, прощання, знайомства, подяки, вибачення, прохання)
- Намагається не вживати у мовленні слів-вульгаризмів, жаргонних слів, діалектів
- Не втручається у діалог дорослих
- Розмовляє з дітьми та дорослими привітно
- Висловлює незгоду спокійним тоном

Підготовки руки до письма

- Впізнає на дотик дрібні предмети, розвиваючи тактильне сприймання і пам'ять
- Вміє ліпити, аплікувати, конструювати, виконує декоративні малюнки; викладає візерунки з мозаїки та дрібного природного матеріалу; зав'язує та розв'язує шнурки з метою розвитку кисті руки, дрібних м'язів пальців, координації рухів руки, пальців, передпліччя, очей, розвитку окоміру
- Впізнає на дотик дрібні предмети, розвиваючи тактильне сприймання і пам'ять

ПОКАЗНИКИ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (6 РІК ЖИТТЯ) ЗА ПРОГРАМОЮ РОЗВИТКУ ДИТИНИ «УКРАЇНСЬКЕ ДОШКІЛЛЯ»

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ»

Здоров'я та фізичний розвиток

- Знає правила безпечного загартування організму повітрям, водою та сонцем
- Виконує правила особистої гігієни, усвідомлює доконечність дотримання режиму харчування, активної діяльності та відпочинку, знає основні ознаки здоров'я
- Володіє навичками основних рухів, уміє доцільно їх використовувати в разі потреби
- Отримує фізичне та естетичне задоволення від чіткого виконання рухових дій
- Прагне до легкості в ходьбі й бігові, під час бігу енергійно відштовхується від опори, збільшує довжину кроку, бігає з різною швидкістю, поєднує біг з подоланням перешкод
- Стрибає у висоту та довжину з розбігу, правильно розбігається
- Уміє підкидати та ловити м'яч однією рукою, відбиває м'яч від підлоги, стіни, поєднує мах з енергійним кидком предмета
- Лазить по гімнастичній стінці (драбині) різними способами, оволодіває лазінням по канату довільним способом; успішно пролізає в обруч прямо, лівим та правим боком, підлізає під дугу, перелазить через лаву (колоду) довільним способом Уміє кататися на велосипеді, плаває довільним способом, знає спрощені правила ігор спортивного характеру (бадмінтон, городки, футбол, баскетбол)

Здоров'я та хвороби

- Знає будову власного тіла
- Володіє практичними навичками особистої гігієни та культури споживання їжі
- Розуміє, що рухова активність і гартувальні процедури приносять користь здоров'ю; володіє навичками виконання основних рухів і вправ гуртування
- Розуміє важливість для здоров'я дотримання режиму харчування, сну, рухової активності
- Розрізняє хвору та здорову людину та розуміє причини захворювань
- Має знання про складники здорового способу життя та їх значення для здоров'я
- Усвідомлює можливі чинники загрози здоров'ю людини
- Має практичні навички допомоги дорослим, які захворіли
- Розуміє корисність споживання овочів і фруктів для організму
- Розуміє залежність стану здоров'я від продуктів харчування
- Усвідомлює необхідність дотримання профілактичних заходів, має поняття про вплив санітарного стану приміщення на здоров'я

- Знає, який профілактичних заходів потрібно дотримуватись, щоб не захворіти
- Намагається стримувати негативні емоції; розуміє, що вони негативно впливають як на власне здоров'я, так і здоров'я довколишніх
- В іграх, у стосунках з дітьми проявляє дружнє взаєморозуміння
- Розуміє: якщо добре поводитися, це приносить не лише позитивні емоції, а й впливає на гарний настрій довколишніх
- Розуміє оздоровчу спрямованість побуту українського народу, знає страви української національної кухні та про їх вплив на здоров'я
- Усвідомлює вплив сезонного одягу на здоров'я людини й одягається відповідно до пори року
- Розуміє вплив природи та погодних умов на настрій та самопочуття людини
- Знає деякі лікарські рослини та методи їх застосування
- Розуміє, що відпочинок на природі є фактором зміцнення здоров'я
- Вміє застосовувати набуті знання на практиці
- Уміє діяти самостійно, свідомо, мотивувати свої вчинки

Безпека життєдіяльності

- Уміє запобігати виникненню пожежі, знає правила пожежної безпеки вдома, вміє діяти при виникненні пожежі та знає про роботу пожежників
- Уміє використовувати елементарні засоби гасіння вогню, користуватися телефоном для виклику рятувальних служб
- Знає частини вулиці, орієнтується за світлофором та деякими дорожніми знаками; має уявлення про роботу ДАІ
- Знає правила поведінки у транспорті, а також як поводитися, якщо загубився в незнайомому місці
- Відрізняє найвідоміші отруйні гриби від їстівних, керується правилами поведінки щодо обережного поводження з домашніми та безпритульними тваринами
- Має уявлення про небезпеку та захист від комах, знає про поведінку в лісі, в полі, біля водойми в різні пори року
- Уміє користуватися ножем, ножицями, голкою, виделкою, іншими гострими та ріжучими предметами
- Знає про наслідки неправильного використання ліків та про можливі ртутні ураження при пошкодженні колби термометра
- Знає про небезпеку неправильного користування електричними та газовими приладами
- Має уявлення про поведінку під час стихійного лиха (ураган, гроза, злива, повінь, землетрус)

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»

Формування основ духовно-моральних якостей

- Має уявлення про родину та родовід, стосунки та захоплення членів родини
- Намагається поводитися відповідно до норм християнської моралі
- Виявляє любов і повагу до батьків, близьких людей, довколишніх

- Володіє навичками спілкування з дорослими та дітьми, проявляючи ввічливість
- Виявляє стриманість у висловлюванні негативних суджень
- Виявляє дружні та товариські стосунки з дітьми, допомагає молодшим дітям
- Уміє поступливо, ввічливо ставитися до дітей протилежної статі
- Усвідомлює відмінність між добром і злом, може пояснити свої вчинки, схвалити або засудити їх
- Може визнати свою провину, поступитися власними інтересами заради загального благополуччя
- Допомагає батькам та іншим членам родини
- Уміє з повагою ставитися до рідних, знайомих, чужих літніх людей
- Здатна до самоконтролю у діяльності
- Зважає на думку інших
- Аналізує свою поведінку
- Дотримується культури поведінки у громадських місцях, транспорті
- Розрізняє гумор і образи

Основи правової культури

- Має знання про добро та зло як протилежні категорії людського буття
- Уміє оцінювати поведінку людей, самостійно намагається знайти вихід із будь-якої ситуації
- Має уявлення про школу, про шкільне навчання
- Виявляє інтерес до навчання в школі
- Сумлінно виконує свої обов'язки

Народознавство

- Має уявлення про культурні традиції свого народу та свого регіону, підтримує родинно-побутові традиції спілкування
- Виявляє інтерес до історії свого краю, емоційно сприймає творчість народних умільців, цінує результати їхньої праці
- Ознайомена з історією України, її столиці, рідного міста (села), регіону
- Має уявлення про національні особливості української оселі, предметів побуту, національного одягу, національної іграшки, оберегів
- Має уявлення про українську кухню
- Має знання про українські народні ремесла, промисли, які поширені в Західному регіоні, їх історичні витоки і сучасне використання
- Використовує фольклорні жанри (віншування, колядки, гайвки, щедрівки, народні ігри)

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ»

Ознайомлення з природою

- Визначає зміни в природному довкіллі
- Називає пори року, їх послідовність, упевнено визначає їх характерні ознаки
- Усвідомлює, що зменшення сонячного тепла спричинює зміни у природі, що з ними пов'язані зміни в рослинному і тваринному світі

- Розуміє, що вода – середовище для існування живих істот; місцезнаходження води, її якості, місця лікувальної води та назви рік
- Знає поширені явища природи своєї місцевості (роса, дощ, туман, веселка, гроза, град, мороз, снігопад, хуртовина, паморозь, іній)
- Орієнтується у властивостях піску, глини, ґрунту
- Називає городні рослини, розрізняє їх
- Розрізняє дерева, кущі, трав'янисті рослини; порівнює та аналізує їх особливості
- Називає різновиди лісу (листяний, хвойний), знає назви тварин і рослин, які поширені в лісі
- Називає лікарські рослини та їх лікувальні властивості. Розуміє цінність життя і здоров'я людей, їх залежність від природного довкілля
- Доглядає за рослинами, тваринами у куточку природи
- Називає свійських і диких тварин своєї місцевості, вміє знаходити спільне та відмінне у їхніх зовнішніх ознаках; знає назви дитинчат тварин
- Розуміє, що свійські тварини потребують піклування; без них життя було б не таким цікавим, яскравим, радісним
- Називає і розпізнає птахів за зовнішніми ознаками, порівнює їх за величиною, забарвленням пір'я, способом пересування і за звуками
- Називає декілька рослин і тварин, занесених у Червону книгу України
- Усвідомлює, що стан здоров'я залежить від чистоти повітря, ґрунту, води
- Підтримує чистоту дитячого майданчика та в зонах відпочинку (парк, сквер, ліс, озеро тощо)
- Захоплюється загадковою та таємничою природою Космосу.

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА У СВІТІ КУЛЬТУРИ»

Предметний світ

- Бережно ставиться до предметів навколишньої дійсності, особистих речей
- Виявляє любов до своєї країни, бажання бути гідним її громадянином
- Усвідомлює, що є громадянином України; знає та шанує символіку України, видатних людей свого краю; любить своє місто (село), знає його характерні особливості
- Розуміє, що у світі живуть різні народи і нації
- Знає про роль житла та важливість створення затишку в рідній домівці; використовує знання сенсорних еталонів у процесі ознайомлення з новим предметом побуту, встановлює взаємозв'язки, класифікує; планує свої дії, погоджуючи їх з іншими;
- Обізнана з працею дорослих, виявляє інтерес до різних професій, розрізняє і групує за призначенням транспортні та комунікативні засоби.

Предметно-практична діяльність

- Самостійно й охайно одягається і роздягається в певній послідовності
- Стежить за своїм одягом і взуттям, чистить та просушує вологий одяг, взуття

- Чистить зуби, стежить за чистотою нігтів, без нагадування миє руки та користується носовичком чи серветкою.
- Підтримує порядок у груповій кімнаті (складає іграшки після гри, бере участь у колективному прибиранні)
- Разом з дорослим підмітає доріжки та розчищає їх від снігу
- Збирає опале листя, сміття
- Перекопує та поливає пісок у пісочниці
- Сумлінно виконує обов'язки чергового та доручення вихователя
- Під керівництвом дорослого піклується про тварин і риб у куточку природи
- Самостійно поливає квіти, обприскує їх, витирає листя, висаджує рослини, розпушує землю
- Разом з дорослим садить саджанці дерев і кущів, доглядає за ними
- Працює на городі: виконує весь цикл робіт – від планування до збирання врожаю
- Виготовляє вироби з паперу, картону, тканини, природного і штучного матеріалу

Основи економічної культури

- Має уявлення про товарно-грошові відносини, вміє здійснити покупку, класифікує товар
- Знає, для чого існують банки; деякі професії людей, які працюють у банківській сфері
- Уміє раціонально використовувати залишки продуктів харчування
- Намагається економно використовувати електроенергію, воду, газ
- Розуміє доконечну потребу в дотриманні встановлених правил
- Усвідомлює, що комп'ютер і калькулятор допомагають у веденні сімейного господарства

Світ мистецтва

- Самостійно називає жанр музичного твору, характер та засоби музичної виразності
- Знає та розрізняє основні жанри літературного твору
- Знає основні жанри образотворчого мистецтва, твори відомих класиків образотворчого мистецтва та сучасних митців
- Знає і впізнає вироби народних умільців (вишивка, народна іграшка, писанка, кераміка, тощо)
- Знає прізвища декількох відомих українських письменників, художників-ілюстраторів, їхні твори

Художньо-продуктивна діяльність Образотворча діяльність

- Виявляє елементарну практичну вмільність в образотворчій діяльності
- Володіє різними способами передачі образів
- Планує свої дії, передбачає майбутній результат
- Самостійно займається художньою творчістю
- Залучає однолітків до створення спільних робіт
- Уміє малювати контури й силуети людей різного віку та статі
- Розуміє доцільність раціонального використання матеріалів для художньо-творчих дій

- У колективній роботі намагається досягти високих стандартів, розуміє і приймає не лише схвальну оцінку. Здатна тривалий час займатися художньо-творчою діяльністю
- Осмислено надає перевагу продуктивній діяльності у вільний час
- Намагається досягти у роботі високих результатів, помічає недоліки власних виробів, самостійно усуває їх
- Із задоволенням передає власне «Я» в образотворчій діяльності, з симпатією сприймає себе, передає цей позитив у роботах
- Знає властивості матеріалів для художньо-творчої роботи, охоче експериментує з ними, знає правила безпечного користування ними
- Цікавиться художньо-творчими професіями: художник-пейзажист, анімаліст, дизайнер, художник портретист, скульптор, архітектор
- Має власну думку щодо своїх робіт
- Порівнює власний портрет із зображеннями інших людей
- Аналізує власні роботи та твори мистецтва
- Передає враження від творів мистецтва
- Коментує свої дії у процесі роботи
- Захоплюється витворами мистецтва
- Виявляє художній смак, може оцінити роботи інших, розділяє гарне – негарне
- Охоче долає труднощі на шляху до досягнення мети
- Вдається до апробації нового та незвичного, шукає ефективніші засоби
- Самостійно добирає потрібний матеріал, використовує його для підсилення характерності об'єктів і явищ
- Виявляє фантазію, веде пошукову діяльність
- Спільно будує, творчо розвиває сюжети ігор із будівлями
- Створює нові споруди за зразком, світлиною, малюнком, різні їх варіанти за умовами щодо розміру, форми, кольору, призначення, оздоблення
- Користується узагальненими уявленнями про можливості зведення і зміни різних конструкцій із конкретних матеріалів
- Виготовляє власноруч і разом із дорослими конструкції, іграшки, саморобки, використовує їх для реалізації ігрових задумів
- Втілює власний задум в будівлю, конструкцію

Музична діяльність

- Упізнає твір за вступом і мелодією
- Сприймає музичний твір з позиції краси, виявляє себе емоційно сприйнятливим поціновувачем музики, насолоджується музикою
- Співає інтонаційно чисто, легко закінчує фрази пісень
- Уміє зберігати правильну позу під час співу
- Рухається відповідно до темпу, динаміки музики
- Відтворює ритмічний малюнок танцю (хороводу, гри)
- Разом з іншими дітьми виконує танцювальні рухи: самостійно утворює коло, звужує та розширює його, робить викид ніг під час підскоків, рухається в парі (сходяться в парі і розходяться у різні сторони)
- Уміє дотримувати відстані між парами

- Творчо використовує танці, пісні, придумує власні елементи танців, імпровізує на музичних інструментах
- Виконує в оркестрі на музичних інструментах невеликі п'єси

Театралізована діяльність

- Вправно і влучно передає образ героя, використовуючи жести, міміку, пантоміму, своєчасно вступає в дію
- Володіє навичками керування маріонеткою
- Розрізняє добрі та погані вчинки, почуття персонажів, співвідносить їх із власними
- Намагається бути відповідальною, виконує доручені обов'язки
- Керується вподобаннями інших членів театралізації
- Добре орієнтується в емоційних станах, називає їх; проявляє себе емоційним та чуйним глядачем
- Має розвинене сприйняття театралізованого дійства, запам'ятовування, спостережливість
- Уміє самостійно складати сюжети та сценарії, показувати виставу театру іграшок, організувати гру «Театр»
- Усвідомлює відмінність між реальним і фантастичним
- Уміє читати напам'ять віршовані тексти, переказує прозу, широко застосовує усну народну творчість
- Має чітку розвинену дикцію, користується засобами інтонаційної виразності
- Володіє діалогічним та монологічним мовленням (на рівні компетенції)
- Уміє оцінювати гарні декорації, бере активну участь у виготовленні масок, атрибутів для декору театралізованого дійства
- Обирає вірші, казки, ролі, керуючись власними вподобаннями
- Активно проявляє творчий задум, висуває цікаві ідеї, схильна втілювати їх у діяльність
- Фантазує, має багату уяву, почуття гумору
- Проявляє самостійність, висловлює власну думку щодо перевтілення у сценічний образ
- Вносить у театралізацію творчі фрагменти

Літературна діяльність

- Знає українські народні казки про тварин, фантастичні, соціально-побутові та казки інших народів, розповідає їх
- Визначає у структурі казки зачин, кінцівку, повтори, образні вирази, чарівні предмети
- Змінює початок (кінцівку) казки, вводить нових героїв у зміст казки за завданням вихователя
- Розуміє мораль казки; дає оцінку вчинкам героїв
- Бере участь у бесідах за змістом художнього твору, етичних бесідах та бесідах за запитаннями автора
- Емоційно передає зміст художнього твору
- Визначає настрій твору; відтворює образність мови

- Знає автора та назву вірша, читає його виразно Добирає слова-рими; чітко, виразно читає вірш, відчуває і передає мелодійність, ритмічність мови, володіє своїм голосом
- Розглядає ілюстрації, називає художній твір відповідно до змісту ілюстрацій, опису героїв
- Орієнтується в жанрах художніх творів
- Має уявлення про будову книги, людей різних професій, які працюють над її створенням
- Чергує в куточку книги, лагодить книги
- Самостійно організовує ігри-драматизації, ігри за сюжетом знайомих творів, театралізовані ігри
- Бере участь в інсценуванні знайомих і нових художніх творів

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ГРА ДИТИНИ»

Гра як провідна діяльність, формування особистості у грі

- Із задоволенням грає в ігри, проявляє активність
- Фізично витривала, розвинена відповідно до свого віку, швидка, спритна
- Розуміє призначення предметів і відповідно використовує їх в ігровій діяльності, діє впевнено, вправно
- Позитивно сприймає спільну ігрову діяльність
- Розкладає на місце матеріали та атрибути по закінченню гри
- Дотримує моральних норм та правил у грі, намагається бути справедливою, допомагає іншим дотримувати правил гри
- У виборі ролей керується моральними цінностями
- Віддає перевагу певним іграм, ролям, охоче проводить ігри на вулиці; відстоює право на вибір
- Стримує агресивність, намагається уникнути суперечок
- Упевнена у своїх можливостях, гідно поводить себе в разі виграшу (програшу)
- Розповідає про сюжет гри, план майбутніх дій
- Домагається високих стандартів якості у різних видах ігрової діяльності
- Виявляє ініціативу
- Для втілення в рольовий образ варіює вирази обличчя, міняє жести, тембр голосу

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ»

Сенсорні еталони, елементарні математичні уявлення

- Лічить в межах 10
- Порівнює множини за кількістю
- Вміє розв'язувати елементарні (прості) задачі та приклади на додавання, і віднімання в межах 10
- Розрізняє довжину, ширину, висоту, товщину предметів на основі порівняння, зіставлення розмірів двох предметів
- Визначає масу предметів за допомогою ваги, об'єм речовини за допомогою умовної мірки, порівнює предмети

- Розрізняє геометричні фігури (круг, овал, трикутник, квадрат, прямокутник, ромб), об'ємні геометричні форми (куля, куб, циліндр, конус)
- Оперує поняттями «тиждень», «місяць», «рік»; знає дні тижня, місяці року, пори року
- Знає цифри 0-9
- Визначає просторове розміщення предметів (включаючи поняття «праворуч», «ліворуч»)
- Розрізняє предмети за розміщенням
- Розуміє склад числа в межах 10
- Порівнює суміжні числа
- Має елементарні знання з народної математики

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ»

Звукова культура мовлення

- Чітко і правильно вимовляє всі звуки та звукосполучення у словах рідної мови і фразах, згідно з нормами фонетики й орфоєпії
- Добирає слова, близькі за звучанням, слова на відповідні звуки
- Розрізняє і виділяє на слух голосні та приголосні (тверді та м'які) звуки
- Диференціює схожі звуки
- Правильно вимовляє звук [г], знає слова, у яких він вимовляється
- Регулює силу голосу, користується розповідною, питальною та окличною інтонацією
- Правильно ставить наголос як у словах, так і у фразах та реченнях
- Виокремлює слова та речення з потоку мовлення
- Розуміє, що слово позначає предмет, ознаку, дію
- Диференціює поняття «речення», «слово», «склад», «звук»
- Знає, що речення складається зі слів; визначає кількість слів у реченні, їх місце
- Складає речення із запропонованим словом
- Графічно зображає речення та визначає кількість слів у реченні
- Ділить слова на склади та визначає їх кількість і порядок у слові
- Графічно зображує поділ слів на склади
- Правильно ставить наголос у слові та графічно зображує наголошений склад
- Аналізує запропоновані слова
- Розрізняє голосні, тверді та м'які приголосні звуки
- Вільно орієнтується у звуковій структурі слова
- Робить звуковий аналіз слова

Словникова робота

- Вживає слова всіх частин мови; багатозначні, складні, узагальнювальні слова; слова, які означають абстрактні поняття, що характеризують взаємини між людьми
- Користується в мовленні образними виразами, порівняннями
- Добирає синоніми, антоніми, фразеологічні звороти
- Розуміє і правильно пояснює слова-омоніми, переносне значення слів

- Послугується дієсловами недоконаного виду, порівняльними прикметниками
- Володіє словотворенням і словозміною
- Використовує у мовленні багато ввічливих слів і звертань

Грамотична правильність мовлення

- Володіє граматичними категоріями рідної мови (рід, число, відмінок); переважно правильно вживає відмінкові закінчення
- Правильно утворює кличний відмінок іменників
- Легко утворює за вказівкою дорослого нові слова (іменники, предметними, дієслова) за допомогою суфіксів, префіксів, а також складні слова
- У мовленні користується різними типами речень: як простими, так і складними, зі сполучниками та сполучними словами, з однорідними членами, прямою мовою
- Складає окличні, питальні, розповідні, безособові речення зі вставними словами
- Добирає спільнокореневі слова
- Помічає і виправляє граматичні помилки у мовленні дітей, власному та мовленні дорослих

Зв'язне мовлення

- Складає описові розповіді різного типу: сюжетно-описові, сюжетні за картинками, з власного досвіду, за зразком та планом вихователя
- Передає зміст знайомої казки, вистави, мультфільму
- Розповідає про події, свідком яких вона була
- Складає творчі розповіді: продовжує розповідь, яку розпочав вихователь, за опорними словами, за сюжетно-ігровою ситуацією, розповідь-міркування, розповідь-пояснення
- Складає розповіді-етюди, розповіді-мініатюри
- Переказує знайомі художні тексти різної складності й композиції за планом вихователя та за частинами
- Поділяє сюжетну картину на логічно завершені частини, придумує назву до частин; об'єднує кілька сюжетів в єдину розповідь (розповіді за серією картин, ілюстрацій, порівняльні розповіді)
- Складає казки, загадки, розповіді про смішні випадки
- Дає розгорнуті відповіді на запитання з монологічними вставками
- Підтримує запропонований діалог відповідно до теми; будує стимульований діалог відповідно до ситуації (групове мовлення)
- Володіє різними формами мовленнєвого етикету та культурою спілкування

Мовленнєвий етикет

- Володіє різними формами мовленнєвого етикету (вітання, прощання, прохання, вибачення, знайомства, компліменту)
- Дотримується культури мовленнєвого спілкування
- Уміє ввічливо звертатися до незнайомих і малознайомих людей
- Контролює своє мовлення щодо вживання слів-паразитів, діалектів, вульгарних слів
-

Пропедевтика підготовки руки до письма

- Складає сюжетні зображення з пазлів, конструює, малює, аплікує, викладає предметні зображення з мозаїки, виготовляє різні вироби з метою розвитку окоміру, зміцнення п'ястка, м'язів пальців рук, кисті, координації рухів очей та передпліччя, кисті рук
- Знає, для чого потрібен зошит
- Виконує вправи зі штрихування зображень, проведення хвилястих, овальних, прямих, дугоподібних ліній
- Орієнтується на сторінці альбомного аркуша та зошита; розуміє поняття «між лініями», «під лінією», «лівий верхній кут», «правий верхній кут», «на лінії»
- Проводить безвідривні лінії в зошиті впродовж 0,5 хв
- Правильно тримає олівець під час виконання графічних вправ

ПОРТРЕТ ДИТИНИ НАПЕРЕДОДНІ ВСТУПУ ДО ШКОЛИ

Психофізіологічний розвиток:

- має зрілі мозкові структури та функції;
- характерною є відносно стабільність та рухливість нервової системи;
- проявляє достатню рухову активність;
- проявляє умілість рук, практичну вправність;
- здорова, не має хронічних хвороб;
- володіє основними гігієнічними навичками;
- знає свою статеву належність, усвідомлює її незмінність, розуміє, чим відрізняється від представників протилежної статі;
- володіє основами безпеки життєдіяльності;
- працездатна, утомлюється лише після чималого навантаження;
- користується як провідною правою/лівою рукою;
- не заїкається і не має інших невротичних проявів.

Інтелектуальний розвиток:

- володіє елементарною системою знань про основні предмети і явища навколишнього світу та саму себе, а також деякими простими поняттями;
- уміє концентрувати увагу, виконує вимоги за інструкцією дорослого;
- диференційовано сприймає різноманітну інформацію (візуальну, аудіальну, тактильну);
- здійснює елементарні операції аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації;
- усвідомлює основні зв'язки між явищами;
- має розвинене логічне запам'ятовування – добре запам'ятовує і відтворює;
- встановлює логічну послідовність дій;
- відтворює зразок на вимогу;
- робить припущення, висуває гіпотези, виявляє елементи креативності;
- розрізняє звуки мовлення, зіставляє їх з буквами, синтезує звуки у слова; - знаходить потрібні слова для вираження думки, використовує складні речення;
- диференціює числа, додає і віднімає у межах 10, визначає найпростіші зміни цифрових рядів;

- розрізняє реальне й уявне, зовнішнє і внутрішнє;
- знає деякі основи початкових наукових знань.

Мотиваційний розвиток:

- хоче йти до школи;
- вирізняється високою допитливістю – розвинена пізнавальна мотивація;
- може поступитися «хочу» заради «необхідно», відмовитися від бажаного на користь соціально важливого;
- має сформовану мотивацію досягнення, прагне досягти успіху;
- свідомо й відповідально ставиться до майбутнього шкільного життя;
- зацікавлено ставиться до спілкування з новими дорослими та однолітками;
- у соціально прийнятій спосіб само реалізується, самостверджується;
- має сформовану первинну систему матеріальних і духовних потреб.

Емоційний розвиток:

- переживає глибоко, виражає почуття щиро, яскраво;
- сприйнятлива, диференціює емоційно-смісловий характер зовнішніх впливів, чутлива до нього;
- знає основні емоції, особливості їх вираження мімікою, жестами, діями, тональністю голосу;
- адекватно виражає свої ставлення, настрій, стан;
- утримується від імпульсивних реакцій, негативних емоцій;
- чутлива до значущих людей, виявляє чуйність, намагається бути суголосною стану та настрою інших;
- оптимістично ставиться до проблем і складностей, має сформоване почуття гумору;
- володіє елементарною емоційною культурою, самовиражається у соціально-прийнятій спосіб.

Розвиток вольової сфери:

- свідомо приймає та утримує мету, діє цілеспрямовано;
- концентрує увагу на завданні, певний час не відволікається;
- мобілізує себе на розв'язання завдань;
- розраховує на власні сили, розмірковує і поводить самостійно;
- звертається по допомогу лише у разі об'єктивної необхідності;
- конструктивно розв'язує проблеми, долає труднощі;
- доводить розпочате до кінця;
- може відстояти власну думку;
- визнає свої помилки;
- дотримується своїх обіцянок.

Соціальний розвиток:

- приймає соціальний статус школяра, усвідомлює його важливість;
- відкрита контактам, комунікабельна;
- прихильно, доброзичливо ставиться до рідних, знайомих, товаришів;
- уміє налагоджувати взаємодію, працювати в команді;
- узгоджує індивідуальні інтереси з груповими;
- реалізує основні моральні принципи, прагне дотримуватися в поведінці та діяльності соціальних норм і правил;

- намагається уникати конфліктів, дружлюбно розв'язує спірні питання, - - може дійти згоди, домовитися;
- орієнтується у поведінці на вимогу дорослого та на совість як внутрішню етичну інстанцію;
- усвідомлює межі схвалювальної і соціально неприйнятої поведінки;
- має більш-менш адекватну самооцінку;
- поважає себе та інших;
- має сформований дитячий світогляд, елементарну систему ставлень

Розділ II

Перелік, зміст і взаємозв'язок освітніх ліній, логічна послідовність їх реалізації

Зміст освітнього процесу

Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція розрахований на весь період дошкільного дитинства, його виконання всіма учасниками освітнього процесу є обов'язковим.

Інваріантну (обов'язкову для виконання) складову змісту дошкільної освіти систематизовано за освітніми напрямками, що забезпечує неперервність змісту освітніх ліній дошкільної і початкової ланок:

1. «Особистість дитини»
2. «Дитина в соціумі»
3. «Дитина в природному довкіллі»
4. «Дитина у світі мистецтва»
5. «Гра дитини»
6. «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»
7. «Мовлення дитини».

Вилучення з інваріантної частини будь-якої з освітніх ліній порушує цілісність розвитку дитини на рівні дошкільної освіти і наступність її в початковій школі.

Варіативну частину систематизовано за освітніми напрямками:

- «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота»;
- «Мовлення дитини. Іноземна мова»;
- «Мовлення дитини. Основи грамоти»;
- «Особистість дитини. Спортивні ігри»;
- «Дитина в соціумі. Соціально-фінансова грамотність»
- «Дитина у світі мистецтва. Хореографія».

Варіативну складову освітньої діяльності ЗДО можна розширити й іншими видами дитячої діяльності відповідно до інтересів дітей і запитів батьків та створених умов для розвитку дошкільників.

Базовий компонент дошкільної освіти є Державним стандартом дошкільної освіти України, який реалізується у закладі дошкільної освіти №5 за допомогою Програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське довкілля».

ІНВАРІАНТНА ЧАСТИНА включає ключові компетентності дитини: рухова і здоров'язбережувальна, особистісна, ігрова, предметно-практична та технологічна, сенсорно-пізнавальна, логіко-математична та дослідницька, нові: природничо-екологічна з навичками, що орієнтовані на сталий розвиток, соціально-громадянська, комунікативна, мовленнєва, художньо-мовленнєва, мистецько-творча (художньо-продуктивна, музична, театралізована)

ВАРІАТИВНА ЧАСТИНА включає ключові компетентності дитини: спортивно-ігрова (шахи, футбол, баскетбол), цифрова компетентність (основи цифрової грамотності), соціально-фінансова грамотність, мовленнєва (оволодіння основами грамоти), мовленнєва (оволодіння іноземною мовою), мистецько-творча (хореографія).

В БКДО визначені державні вимоги до рівня освіченості, розвиненості та вихованості дитини 6(7) років та сумарні кінцеві показники набутих дитиною компетенцій перед її вступом у школу, серед яких: вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, математична, компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій, інноваційність, екологічна, інформаційно-комунікаційна, громадянська та соціальна, культурна, підприємливість та фінансова грамотність.

Наступність між дошкільною та початковою освітою простежується через призму формування наскрізних умінь. Спільними для ключових компетентностей дошкільної та початкової освіти є вміння дитини:

- проявляти творчість та ініціативність;
- керувати емоціями висловлювати та обґрунтовувати власну думку;
- критично мислити;
- приймати рішення;
- розв'язувати проблеми;
- співпрацювати в колективі тощо.

Реалізація освітніх напрямів Базового компоненту дошкільної освіти здійснюється через заняття:

1. Освітній напрям **«Особистість дитини»** - *фізкультура , основи здоров'я, БЖД, ознайомлення з довкіллям.*
2. Освітній напрям **«Дитина в природному довкіллі»** - *ознайомлення з природою.*
3. Освітній напрям **«Дитина у світі мистецтва»** - *художня література, образотворча діяльність (малювання, ліплення, аплікація), музична діяльність, театралізована діяльність, ознайомлення з довкіллям, народознавство.*
4. Освітній напрям **«Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»** - *математика, сенсорика, конструювання.*
5. Освітній напрям **«Гра дитини»** - *ігрова діяльність.*
6. Освітній напрям **«Мовлення дитини»** - *мовленнєвий розвиток (звукова культура мовлення, словникова робота, граматична правильність мовлення, зв'язне мовлення, мовленнєвий етикет), навчання елементів грамоти, пропедевтика підготовки руки до письма.*
7. Освітній напрям **«Дитина в соціумі»** - *формування основ моральних якостей, основи правової культури, основи економічної культури.*

- Аналіз діяльності педагогічного колективу, результати діагностування та реальний стан освітнього процесу підтверджують необхідність розпочати роботу над реалізацією методичної проблеми «Розвиток основних компетенцій дошкільників шляхом використання сучасних освітніх технологій»: *Арт-терапія; Сендплей-терапія; методика Домана; методика М.Монтессорі; методика Карла Орфа; технологія ефективного засвоєння інформації «Мнемотехніка; «Ігровий стретчинг», логічні блоки Дьєнеша, палички Кьюізенера; «Лепбук», «Кільця Луллія та інші.*

Розділ III

Форми організації освітнього процесу

Форми спеціально організованої освітньої діяльності

У освітньому процесі закладу дошкільної освіти №5 використовуються такі основні **форми організації дітей:**

- спеціально організована навчальна діяльність (заняття);
- ігри;
- самостійна діяльність дітей (художня, рухова, мовленнєва, ігрова, трудова, дослідницька та ін.);
- індивідуальна робота;
- спостереження;
- екскурсії, походи;
- свята та розваги;
- гуртки тощо.

Основною формою організованої навчальної діяльності дітей дошкільного віку залишаються **заняття** з різних освітніх ліній програми.

Види занять у ЗДО №5:

Тематичні заняття підпорядковуються певній темі та одній меті з вирішенням програмових завдань одного розділу програми. Ці заняття використовуються, коли формуються знання дітей (таке заняття носить навчальний характер). При формуванні нових знань використовують навчально-ігрове або навчально-пізнавальне заняття. Ці заняття організовуються на основі дидактичного матеріалу, літературного тексту з елементами експериментування тощо.

Комплексні заняття складаються з кількох взаємопов'язаних між собою частин, які підпорядковуються єдиній меті з одного розділу програми (розвиток мовлення, математика, малювання, ліплення, аплікація) і доповнюють одна одну. Комплексне заняття спрямоване на всебічне розкриття певної теми засобами різних видів діяльності, що послідовно змінюють одна одну. Воно може носити як навчальний, так і розвивальний характер.

Комбіновані заняття складаються з кількох частин і розділів програми, майже не пов'язаних між собою (наприклад, розвиток мовлення і малювання; математика і фізкультура; валеологія і музика; музика і малювання та ін.).

Інтегровані заняття охоплюють декілька розділів програми, використовуючи різні види діяльності навколо однієї теми, що стимулюють пізнавальну діяльність. Ці заняття носять розвивальний характер і використовуються на закріплення раніше засвоєних знань та для введення елементів новизни

відповідно до теми заняття. Результатом впровадження таких занять у ДНЗ є формування системного мислення дошкільників, збудження уяви, позитивно-емоційного ставлення до процесу пізнання, формування цілісної картини світу.

Контрольно-діагностичні заняття проводяться з метою перевірки, контролю, аналізу сформованості знань, умінь і навичок дітей та їх пізнавальних інтересів (в кінці кварталу, півріччя, навчального року). Сучасна дидактика пропонує проводити підсумково-контрольні (**контрольно-діагностичні**) заняття з опорою на *діяльнісний підхід*, використовуючи широкий арсенал практичних методів, ігрових прийомів у ситуаціях сюрпризності, пошуку, вибору, експериментування. Їх можна проводити у формі ігор, вікторин, конкурсів, турнірів, брей-рингів тощо, які дають змогу дітям продемонструвати свої здобутки в розвитку і навчанні в процесі змістовної зайнятості, партнерської взаємодії й невимушеного спілкування.

Широко втілюються в практику **нетрадиційні заняття**, як інноваційна форма роботи з дітьми. Це - міні-заняття, заняття-мандрівка, заняття-сюрприз, заняття-казка, заняття-пошук, заняття-відкриття, заняття-вікторина, фізкультурно-оздоровчі заняття, уроки ввічливості, уроки милосердя і доброти, урок пам'яті, клуб «Що? Де? Коли?», заняття-квест (розвідницька гра-змагання, в якій за відгадування загадок гравці отримують бонуси; суть заняття-квесту - привести дітей у стан захоплення спільною метою, як от:) пошуком скарбу, визволення друзів з полону, допомогою веселим чоловічкам тощо).

За способом організації дітей використовуються заняття :

- **фронтальні** (загальногрупові, колективні), що проводяться одразу з усією групою дітей;
- **підгрупові** (в окремих методичних джерелах їх називають груповими), для яких організують по 8-15 дітей, розділяючи групу на дві підгрупи. Підгрупи слід формувати за психологічним віком, орієнтуючись на інтереси, ситуативні бажання, здібності, інші суб'єктивні й об'єктивні чинники;
- **індивідуально-підгрупові** (або індивідуально-групові), на яких об'єднують по 4-8 дітей, чим забезпечують можливість здійснення диференційованого й індивідуального підходів;
- **індивідуальні**, які проводяться і з окремими дітьми, і з маленькими підгрупами по 2-4 осіб, якщо ці діти потребують індивідуальної навчально-розвивальної роботи однакової чи подібної спрямованості.

Під час складання розкладу занять (*додаток 5*) враховується їхнє **домінуюче навантаження** на дитину:

- *психічне*;

- фізичне;
- емоційне.

Передбачається **раціональне чергування видів діяльності:**

- розумова;
- рухова;
- практично-прикладна.

Передбачається **доцільне використання місць** для проведення занять:

- групової кімнати;
- спортивної зали;
- музичної зали;
- ігрового майданчика;
- спортивного майданчика;
- квітника тощо.

Організована навчальна діяльність дітей у формі занять планується переважно у **першу половину дня**. В окремих випадках допускається проведення **деяких занять у другій половині дня**. Це може стосуватися занять з фізичної культури, образотворчої діяльності в групах дітей старшого дошкільного віку.

Елементи навчальної діяльності включаються також до інших форм роботи з дітьми в повсякденні (*ігри, самостійна діяльність, індивідуальна робота, спостереження, чергування тощо*).

Освітній процес у дошкільному закладі організовується у розвивальному середовищі, яке утворюється сукупністю **природних, предметних, соціальних умов та простором власного “Я” дитини**.

Організовуючи навчальну діяльність використовуються завдання:

- ТРВЗ (теорії розв’язання винахідницьких завдань);
- експериментально-дослідницької діяльності;
- проблемно-пошукові ситуації;
- інші методи і прийоми, що позитивно зарекомендували себе в сучасній дидактиці.

З огляду на те, що провідною у дошкільному віці є **ігрова діяльність**, гра широко використовується у освітньому процесі закладу як самостійна форма роботи з дітьми.

Пріоритет надається:

- **творчим іграм** (сюжетно-рольові, будівельно-конструктивні, ігри-драматизації та інсценівки, ігри з елементами праці та художньо-творчої діяльності);
- **іграм з правилами** (дидактичні, інтелектуальні, рухливі, хороводні тощо).

Упродовж усього дня організуються різні види ігор з урахуванням:

- віку дітей;
- їхніх ігрових інтересів;
- місця гри в режимі дня;
- місця проведення;
- змісту попередніх і наступних форм роботи;
- сезонних умов;
- ступеня фізичного та інтелектуального навантаження на дітей.

Самостійна діяльність дітей (СХД) організується в усіх вікових групах щодня в першій та другій половині дня.

Протягом дня поєднуються різні за змістовою направленістю види СХД (**художня, рухова, мовленнєва, ігрова, трудова, дослідницька** та ін.) та поступово залучаються до участі в них всі діти даної групи.

Зміст та рівень **самостійної діяльності дітей** залежать від їхнього досвіду, запасу знань, умінь і навичок, рівня розвитку творчої уяви, самостійності, ініціативи, організаторських здібностей, а також від наявної матеріальної бази та якості педагогічного керівництва. Організоване проведення цієї форми роботи забезпечується як безпосереднім, так і опосередкованим керівництвом з боку вихователя.

Індивідуальна робота з дітьми як самостійна організаційна форма проводиться з дітьми всіх вікових груп у вільні години (**під час ранкового прийому, прогулянок тощо**) в приміщеннях і на свіжому повітрі.

Вона організується з метою **активізації пасивних дітей, додаткових занять з окремими дітьми** (новенькими, тими, що часто пропускають через хворобу, інші причини та гірше засвоюють програмовий матеріал під час фронтальної роботи).

Гуртки є додатковою організаційною формою освітнього процесу.

У 2021/2022 навчальному році організуються різні профільні спрямування гуртків з урахуванням інтересів та здібностей самих вихованців, запитів батьків, наявних матеріальних умов та кадрового забезпечення:

- *естетичного циклу* (**«Хореографічний гурток»**) додаткова освітня послуга (платна);
- *пошуково-дослідницького циклу* (**гурток «Малі дослідники»**) (гурток з урахуванням інтересів дітей, безоплатний);
- *вивчення іноземної мови* (**Гурток англійської мови**) додаткова освітня послуга (платна).

Зміст гурткової роботи визначається парціальними програмами, програмою розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля», які є затвердженими МОН України.

Гурткові заняття проводяться у другій половині дня, у час, відведений для ігор та самостійної художньої діяльності дітей і вносяться в розклад занять кожної вікової групи. Складається графік роботи гуртків, який затверджується керівником закладу (**додаток 4**) Тривалість їх відповідає зазначеним вище нормам для навчальних занять, а періодичність проведення становить **2 рази на**

тиждень та відбита у розкладі занять кожної вікової групи (додаток 5). Оптимальними є наповнюваність гурткових груп - **10-12 осіб на одному занятті** та відвідування однією дитиною одного гуртка на день. У загальному розкладі гурткових занять раціонально узгоджуються заняття гуртків різних профільних напрямків для дітей різних вікових груп.

Основним завданням **трудової діяльності дітей дошкільного віку**, як складової морального становлення, є формування емоційної готовності до праці, елементарних умінь і навичок в різних видах праці, інтересу до світу праці дорослих людей. Важливим аспектом є **індивідуальний та диференційований підходи до дитячої особистості** (врахування інтересів, уподобань, здібностей, засвоєних умінь, особистісних симпатій при постановці трудових завдань, об'єднанні дітей в робочі підгрупи тощо) й моральна мотивація дитячої праці.

Основним напрямком роботи з дітьми **раннього віку** (від 2 до 3 років) є забезпечення їх **емоційного комфорту під час перебування у закладі**, створення сприятливих умов для їх психічного і фізичного розвитку. Особлива увага надається розвитку **сенсорних почуттів**.

Пріоритетним питанням у вихованні дітей всіх вікових груп та діяльності дошкільного закладу залишається **фізичний розвиток**. Його успіх залежить від правильної організації режиму дня, рухового, санітарно-гігієнічного режимів, всіх форм роботи з дітьми та інших чинників.

Руховий режим впродовж дня, тижня визначається комплексно, відповідно до віку дітей.

Орієнтовна тривалість щоденної рухової активності малюків встановлюється в таких межах:

- **ранній вік – до 2 –3 годин;**
- **молодший дошкільний вік – до 3-4 годин;**
- **старший дошкільний вік – до 4–5 годин.**

Оптимізація рухового режиму забезпечується шляхом проведення:

- **різноманітних рухливих ігор;**
- **спортивних ігор вправ;**
- **занять з фізичної культури;**
- **організації дитячого туризму;**
- **самостійної рухової діяльності тощо.**

Особливого значення надається також оволодінню дітьми системою доступних **знань** про дотримання **здорового способу життя, основ безпеки життєдіяльності**.

Оволодіння рідною мовою і мовленням як найголовнішим засобом пізнання і специфічно людським способом спілкування **залишається одним з першочергових завдань у роботі з дітьми** упродовж дошкільного дитинства. **Навчання мови та розвиток мовлення** спрямовується на **формування у дітей лексичної, фонетичної, граматичної, діалогової та комунікативної компетентності**.

Принципи планування освітнього процесу

Діяльність закладу дошкільної освіти регламентується **планом роботи**, який складається на навчальний рік та оздоровчий період.

План роботи закладу дошкільної освіти №5 затверджується керівником закладу.

У 2021/2022 навчальному році основною формою перспективного планування дошкільного закладу є план роботи на навчальний рік та оздоровчий період.

Перспективно-календарне планування освітньої роботи педагогів з дітьми здійснюється за допомогою методичного конструктора як інструменту планування:

- перспективне (блочно-тематичне);
- календарне (за режимними моментами).

Перспективне планування визначає завдання і зміст організованої освітньої роботи з дітьми на місяць.

Календарне планування (додаток 5) охоплює найближчий відрізок часу- *день, тиждень*.

Форма складання перспективного плану графічна, яка включає сітку занять за темами тижня, фізкультурно-оздоровчу роботу з дітьми, роботу з батьками.

Форма календарного планування графічна за режимними моментами. Складається **схема планування освітньої роботи з дітьми дошкільного віку протягом дня (додаток 6)** з вказаними номерами картотеки методичного конструктора різних форм роботи з дітьми, які викладаються у відповідні бокси, контейнери на тиждень, день.

Види і форми планування освітнього процесу в дошкільному закладі визначаються і затверджуються педагогічною радою на початку навчального року.

Блочно-тематичний перспективний план, методичний конструктор дозволяють формувати картотеку методичних засобів: опис різних форм і методів роботи з дітьми, що в свою чергу, забезпечує економію часу у розробці педагогом календарного плану.

Організація освітньо-виховної роботи в інклюзивних групах

Особливістю організації інклюзивної групи в дошкільному закладі є забезпечення рівного доступу до дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю.

Освітній процес здійснюється на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

У 2021/2022 навчальному році відкриті дві інклюзивних групи: середня група №2, в якій здобувають дошкільну освіту троє дітей, одна дитина з інвалідністю; старша група №2, в якій здобувають дошкільну освіту двоє дітей.

До заяви батьків дитини з особливими освітніми потребами або осіб, які їх замінюють, додаються:

- медична довідка про стан здоров'я дитини з висновком лікаря, що дитина може відвідувати заклад дошкільної освіти;
- довідка педіатра про епідеміологічне оточення;
- свідоцтво про народження;
- висновок психолого-медико-педагогічної консультації;
- копія посвідчення особи, яка одержує державну соціальну допомогу, відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» або копія медичного висновку про дитину-інваліда віком до 18 років (виданого лікарсько-консультативною комісією);
- копія індивідуальної програми реабілітації дитини-інваліда.

З метою створення оптимальних умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх індивідуальних потреб та можливостей, забезпечення психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в інклюзивній групі керівником закладу затверджується персональний склад Команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.

Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами відповідно до висновку та рекомендацій психолого-медико-педагогічної консультації, розробляє та затверджує план заходів щодо сприяння організації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; складає індивідуальну програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами та узгоджує її з батьками вихованця. Члени Команди супроводу дитини з ООП протягом року забезпечують співпрацю з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр №1» Тернопільської міської ради з питань надання корекційно-розвивальних послуг та методичного забезпечення їх діяльності.

Адміністрація дошкільного закладу інформує батьків дітей, що відвідують заклад щодо особливостей інклюзивного навчання, цілей та завдань, переваг інклюзії для всіх суб'єктів навчально-виховного процесу. Для батьків проводяться тематичні бесіди та надаються вичерпні роз'яснення щодо врахування особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, залучених в інклюзивні групи. Це сприятиме формуванню батьківської

компетентності у спілкування з дітьми під час обговорення питань, що виникають унаслідок спілкування та групової взаємодії в дитячому колективі. Поінформованість всіх батьків сприятиме формуванню інклюзивних цінностей, що забезпечить дружню і позитивну атмосферу, сприятливу для всіх дітей.

Виховна робота з дітьми з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, має бути направлена на їх соціалізацію, формування позитивної самооцінки тощо. Особливістю навчально-виховного процесу інклюзивної групи є його індивідуалізація і диференціація. Здійснюється навчально-виховний процес в інклюзивних групах відповідно до Базового компонента дошкільної освіти за програмами та навчально-методичними посібниками, затвердженими в установленому порядку МОН, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю.

У разі необхідності на етапі вивчення дитини з особливими освітніми потребами та планування роботи з нею можуть залучатися інші фахівці інших навчальних закладів, навчально-реабілітаційних центрів, психолого-медико-педагогічних консультацій тощо.

Усім дітям з ООП надається корекційна допомога з числа педагогів закладу. З педагогами, які надають корекційну допомогу дітям з особливими освітніми потребами, відповідно до нозологій, укладаються трудові договори.

Організація роботи батьками

Спільна діяльність педагогічного колективу дошкільного закладу та батьківської громадськості є одним з напрямків діяльності дошкільного закладу.

Як зазначається в інструктивно-методичному листі МОНУ від 04.10.07 № 1/9-583 «Про систему роботи з дітьми, які не відвідують дошкільні навчальні заклади»: не всі батьки спроможні оволодіти спеціальними знаннями, навичками, вміннями щоб правильно здійснювати навчально-виховний процес в умовах сім'ї та послідовно розвивати своє педагогічне мислення.

Тому основним завданням дошкільного закладу є:

- охоплення дошкільною освітою дітей мікрорайону, які не відвідують дошкільні навчальні заклади;
- створення консультативних пунктів при закладі (*додаток 8*);
- надання фахової допомоги батькам у питаннях виховання та навчання дітей, залучення батьків до активної співпраці;
- формування усвідомленого батьківства в родинах, позитивних установок у спілкуванні з дитиною.

Підходи до співпраці ЗДО з сім'ями вихованців здійснюються за принципами:

- пріоритетності родинного виховання;
- орієнтації на інтереси, потреби і запити сім'ї;
- диференційованого підходу до роботи з батьками (урахування соціального статусу, педагогічної культури, відношення до виховання дітей, освіченості).

Робота з батьками здійснюється відповідно до розділу плану роботи дошкільного закладу на навчальний рік «Взаємодія ДНЗ з сімєю та громадськістю». В цьому розділі визначені форми та зміст роботи дошкільного закладу з батьківською громадою.

Взаємодія педагогів дошкільного навчального закладу з батьками дітей розпочинається з моменту першої зустрічі, у рамках педагогічного супроводу періоду адаптації малюків. Для успішного співробітництва педагогів із батьками використовуються різноманітні форми взаємодії:

- індивідуальні: анкетування, діагностування, індивідуальні бесіди та консультації батьків з метою вивчення сімей, їх соціального статусу для здійснення диференційного підходу до роботи з родиною.
- групові: консультації, гуртки за інтересами, творчі зустрічі, вечори запитань та відповідей, зустрічі з цікавими людьми (лікарі, юристи, вчителі тощо);
- наочно-письмові: батьківські дошки, фотовітрини, інформаційні стенди, буклети, пам'ятки, візитки є засобами пропаганди педагогічних знань, які найбільше подобаються батькам;
- колективні: батьківські збори, конференції, святкові ранки, Дні відкритих дверей, тощо;
- колегіальні: Рада закладу.

Матеріали в батьківських центрах постійно поповнюються, змінюються педагогами, відповідно до життя дошкільного закладу (групи) та планів роботи.

Робота батьківського комітету спланована і проводиться у відповідності до плану дошкільного закладу №5 на поточний рік. Засідання батьківського комітету скликаються один раз на два місяці, про що свідчать протоколи.

Робота Ради закладу проводиться відповідно до плану, який затверджується на загальних батьківських зборах. До її складу входять в рівній кількості представники від батьківської громадськості та працівників дошкільного закладу. Засідання проводяться чотири рази на рік, про що свідчать протоколи.

Загальні батьківські збори в ЗДО №5 проводяться двічі на рік, проходять при активній участі батьків. В їх проведенні використовуються активні форми роботи: елементи тренінгу, консиліуми, мозковий штурм, «метод ручки» та інше.

Протоколи батьківських зборів і конференцій ведуться в письмовому та друкованому виглядах, в них зазначена кількість присутніх, черга денна, питання, які заслуховувались, та виступи. Матеріали батьківських зборів і конференцій оформляються в папки та зберігаються в архіві.

Організовується дистанційна педагогізація батьків через сайт дошкільного закладу, що сприяє підвищенню його ефективності та популяризації серед батьківської громади.

Особлива увага в дошкільному закладі приділяється сім'ям, які опинились в складних життєвих умовах. Педагоги розробляють індивідуальні програми педагогічного супроводу цих сімей. Забезпечується постійне оновлення банку даних на сім'ї, які знаходяться у складних життєвих обставинах.

Розділ IV

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Внутрішня система забезпечення якості освіти розроблена відповідно до вимог ст.41. Закону України «Про освіту», Статуту закладу та регламентується затвердженим педагогічною радою від 01.09.2021 року Положенням про внутрішню систему забезпечення якості освіти в Тернопільському дошкільному навчальному закладі № 5.

Внутрішня система забезпечення якості освіти включає:

- стратегію та процедури забезпечення якості освіти;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;
- критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників;
- критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівників;
- заходи, щодо запобігання та протидія булінгу (цькуванню).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок здобувачів освіти, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
  - моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
  - створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників
  - забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу;
  - забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;
  - створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування.

Оцінювання якості освітньої діяльності та управлінських процесів проводиться за такими напрямками:

- освітнє середовище;
- система оцінювання освітньої діяльності здобувачів освіти;
- система педагогічної діяльності;
- система управлінської діяльності.

З метою виявлення ступеня відповідності результатів діяльності закладу дошкільної освіти № 5 стандартам і вимогам дошкільної освіти проводиться постійний моніторинг і вивчення стану життєдіяльності закладу.

Вивчення здійснюється відповідно до Перспективного плану (додаток).

Процедура та методи проведення моніторингу знань дітей

З метою проведення цілеспрямованого і повного педагогічного обстеження рівня засвоєння програмового матеріалу дошкільниками відповідно Базового компоненту дошкільної освіти, педагогами закладу щорічно проводиться оцінювати досягнення дітей кожної вікової групи за показниками (моделями, критеріями) всіх семи освітніх ліній. Для кожної вікової групи ці критерії свої, і добираються вони з усіх розділів освітньої програми, узгоджуючись з освітніми лініями БКДО, оскільки розвиток дитини - це цілісний процес, який відбувається в усіх освітніх лініях, і він не може розглядатися ізольовано від жодної з них.

Педагогами Тернопільського дошкільного навчального закладу проводиться:

Початкова діагностика (на початку навчального року (вересень) з метою визначення стартових можливостей дошкільників і постановки конкретних завдань на перспективу).

Поточна діагностика (відстеження результатів освітнього процесу з дітьми на певному етапі - за місяць, квартал, півріччя).

Узагальнювальна діагностика (підбиття підсумків життєдіяльності дошкільників за тривалий період, рівнів їх розвитку та виконання освітніх програм).

При цьому використовуються наступні методи оцінювання освітньої діяльності здобувачів освіти:

- контрольні та підсумкові заняття;
- міні-заняття з окремими дітьми;
- спостереження за дітьми (безпосередні, опосередковані);
- бесіда з дітьми (як допоміжний метод);
- метод доручень (як один із видів природного експерименту);
- вивчення продуктів праці дошкільнят (малювання, ліплення, аплікації, конструювання, художньої праці, мовленнєвої творчості тощо);

- контрольні зрізи рівнів знань та умінь дітей з різних розділів програми (нульові зрізи
  - у вересні, контрольні зрізи
  - у грудні-січні, підсумкові зрізи
  - у квітні-травні);
  - дидактичні ігри та вправи;
  - розвивальні ігри ;
  - вивчення листків здоров'я кожної дитини;
  - анкетування (опитування) батьків; - аналіз мовлення батьків і рідних дитини;
- кваліметричні методи тощо.

Додатки:

Додаток 1

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ інваріативної складової
Базового компонента дошкільної освіти.

Розподіл занять на тиждень за програмою розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільля» на 2021/2022 навчальний рік

№ з/п	Орієнтовні види діяльності за освітніми лініями БК	Орієнтовна кількість занять на тиждень за віковими групами			
		I мол. від 2 до 3 років	II мол. від 3 до 4 років	середня від 4 до 5 років	старша від 5 до 6(7) років
1.	<u>Інваріативна складова</u> <u>Ознайомлення із соціумом:</u> -ознайомлення з довкіллям; -народознавство; -основи економічної культури; -основи правової культури	1	1	1	2
2.	<u>Ознайомлення з природним довкіллям:</u> -ознайомлення з природою.	1	1	1	1
3.	<u>Логіко-математичний розвиток:</u> -логіко-математичний розвиток; -конструктивна діяльність.	- 1	2	2	2
4.	<u>Сенсорний розвиток</u>	2	-	-	-
5.	<u>Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування:</u> -мовленнєвий розвиток; -навчання елементів грамоти; -підготовка руки до письма; -художня література.	1	2	2,5	3
6.	<u>Здоров'я та фізичний розвиток:</u> - фізична культура; - БЖД; - основи здоров'я.	2	2	3	3
7.	<u>Художньо-продуктивна діяльність:</u> -образотворча діяльність:				
	ліплення;	0,5	0,5	0,5	0,5
	аплікація;	0,5	0,5	0,5	0,5
	малювання;	1	1	1	1
	-театралізована діяльність;	-	0,5	0,5	1
	-музична діяльність	2	2	2	2
8.	<u>Загальна кількість занять на тиждень</u>	10	10,5	11	13
	<u>Варіативна складова (з урахуванням додаткових освітніх послуг на вибір батьків):</u> -гурткова діяльність.	-	4	5	5
9.	<u>Загальна кількість навантаження на тиждень</u>	10	12,5	14	16

**РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ВАРІАТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ ТА
ДОДАТКОВИХ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ НА ВИБІР БАТЬКІВ
у закладі дошкільної освіти №5
на 2021/2022 навчальний рік**

№ з/п	Вікова група	Програма	Форма	Керівник гуртка	К-ть годин на тиждень за навчальним планом
1.	II молодша група №1	«Англійська мова для дітей дошкільного віку», програма та методичні рекомендації (заг.ред.Низковська О.В., авт.Кулікова І.А., Шкваріна Т.М.)	Гурток англійської мови	Жукевич Н.М., вчитель Центру вивчення англійської мови «Успіх»)	0,15 (2 рази на тиждень)
2.	II молодша група №2 інклюзивна	«Англійська мова для дітей дошкільного віку», програма та методичні рекомендації (заг.ред.Низковська О.В., авт.Кулікова І.А., Шкваріна Т.М.)	Гурток англійської мови	Жукевич Н.В., (вчитель Центру вивчення англійської мови «Успіх»)	0,15 (2 рази на тиждень)
	II молодша група №1	«Програма хореографічної діяльності дітей від 3-х до 7-ми років», навчально-методичний посібник	Хореографічний гурток	Туркула Н.В. (вчитель танцю Центру «Успіх»)	0,15 (2 рази на тиждень)
	II молодша група №2 інклюзивна	«Програма хореографічної діяльності дітей від 3-х до 7-ми років», навчально-методичний посібник	Хореографічний гурток	Туркула Н.В. (вчитель танцю Центру «Успіх»)	0,15 (2 рази на тиждень)
3.	Середня група №1		Гурток пошуково-дослідницької діяльності «Маленькі дослідники»	Пелех Н.Б. (керівник гуртка)	0,20 (з кожною підгрупою дітей один раз в тиждень)
4.	Середня група №2		Гурток пошуково-дослідницької діяльності «Маленькі дослідники»	Пелех Н.Б. (керівник гуртка)	0,20 (з кожною підгрупою дітей один раз в тиждень)

5.	Середня група №1	«Англійська мова для дітей дошкільного віку», програма та методичні рекомендації (заг.ред.Низковська О.В., авт.Кулікова І.А., Шкваріна Т.М.)	Гурток англійської мови	Борак А.О. (вчитель Центру вивчення англійської мови «Успіх»)	0,20 (2 рази на тиждень)
	Середня група №2	«Англійська мова для дітей дошкільного віку», програма та методичні рекомендації (заг.ред.Низковська О.В., авт.Кулікова І.А., Шкваріна Т.М.)	Гурток англійської мови	Борак А.О.. (вчитель Центру вивчення англійської мови «Успіх»)	0,20 (2 рази на тиждень)
6.	Середня група №1	«Програма хореографічної діяльності дітей від 3-х до 7-ми років», навчально-методичний посібник	Хореографічний гурток	Єськова Ю.І. (вчитель танцю Центру «Успіх»)	0,25 (2 рази в тиждень)
	Середня група №2	«Програма хореографічної діяльності дітей від 3-х до 7-ми років», навчально-методичний посібник	Хореографічний гурток	Єськова Ю.І. (вчитель танцю Центру «Успіх»)	0,25 (2 рази в тиждень)
7.	Старша група №1	«Англійська мова для дітей дошкільного віку», програма та методичні рекомендації (заг.ред.Низковська О.В., авт.Кулікова І.А., Шкваріна Т.М.)	Гурток англійської мови	Борак А (вчитель Центру вивчення англійської мови «Успіх»)	0,25 (2 рази в тиждень)
8.	Старша група №2	«Англійська мова для дітей дошкільного віку», програма та методичні рекомендації (заг.ред.Низковська О.В., авт.Кулікова І.А., Шкваріна Т.М.)	Гурток англійської мови	Жукевич Н.М.(вчитель Центру вивчення англійської мови «Успіх»)	0,25 (2 рази в тиждень)
9.	Старша група №1	«Програма хореографічної діяльності дітей від 3-х до 7-ми років», навчально-методичний посібник	Хореографічний гурток	Туркула Н.В (вчитель танцю Центру «Успіх»)	0,30 (2 рази в тиждень)
10.	Старша група №2	«Програма хореографічної діяльності дітей від 3-х до 7-ми років», навчально-методичний посібник	Хореографічний гурток	Туркула Н.В. (вчитель танцю Центру «Успіх»)	0,30 (2 рази в тиждень)

11.	Старша група №1		Гурток «Грайлики-читайлики»	Дорожинська Л.В. (керівник гуртка)	0,25 (з кожною підгрупою дітей один раз в тиждень)
12.	Старша група №2		Гурток «Грайлики-читайлики»	Дорожинська Л.В. (керівник гуртка)	0,25 (з кожною підгрупою дітей один раз в тиждень)

Режим освітньої роботи закладу дошкільної освіти №5

Режимні процеси	І молодша група	II молодша інклюзивна група	Середня група	Старша група
Прийом дітей, огляд, ігри, ранкова гімнастика	8.00 – 9.05	8.00 – 9.05	8.00 – 8.50	8.00 – 8.50
Підготовка до сніданку Сніданок	9.05 – 9.35	9.05 – 9.40	8.50 – 9.20	8.50 – 9.15
Ігри, підготовка до занять Заняття	9.35 – 10.20	9.40 – 10.30	9.20 – 10.30	9.15 – 10.40
Підготовка до прогулянки Прогулянка Повернення з прогулянки	10.20 – 12.10	10.30 – 12.20	10.30 – 12.30	10.40 – 12.40
Підготовка до обіду Обід	12.10 – 13.00	12.20 – 13.00	12.30 – 13.00	12.40 – 13.15
Підготовка до сну Сон	13.00 – 15.30	13.00 – 15.30	13.00 – 15.30	13.15 – 15.35
Підйом, оздоровчі процедури, ігри, індивідуальні заняття, СХД, гурткова діяльність	15.30 – 16.15	15.30 – 16.20	15.30 – 16.30	15.35 – 16.40
Підготовка до вечері Вечеря	16.15 – 16.55	16.20 – 16.50	16.30 – 17.00	16.40 – 17.05
Прогулянка Повернення додому	16.55 – 18.30	16.50 – 18.30	17.00 – 18.30	17.05 – 18.30

ГРАФІК

роботи гуртків Тернопільського дошкільного навчального закладу № 5 у 2021/2022 н.р.

№ з/п	Назва гуртка	Керівник гуртка	Дні роботи	Час роботи
1	Хореографічний гурток	Туркула Н.В.	<u>середа,</u> <u>п'ятниця</u> II мол. №1 старша №2 II мол. №2 старша №1	15.40 16.05 16.30 17.00
2	Хореографічний гурток	Єськова Ю.І.	<u>середа,</u> <u>п'ятниця</u> середня №2 середня №1	15.40 16.05
3	Гурток пошуково-дослідницької діяльності «Маленькі дослідники»	Пелех Н.Б.	<u>понеділок</u> середня №1 (I підгрупа) <u>четвер</u> середня №1 (II підгрупа) <u>понеділок</u> середня №2 (I підгрупа) <u>четвер</u> середня №2 (II підгрупа)	15.35 15.35 10.45 10.45
4	Гурток «Грайлики-читайлики» /гурток навчання раннього читання/	Дорожинська Л.В.	<u>понеділок</u> старша №1 (I підгрупа), <u>четвер</u> старша №1 (II підгрупа) <u>понеділок</u> старша №2 (I підгрупа), <u>четвер</u> старша №2 (II підгрупа)	10.50 10.50 15.40 15.40
5	Гурток англійської мови	Жукевич Н.В., Борак А.О.	<u>вівторок,</u> <u>четвер</u> II мол. №1 середня №1 старша №2	15.40 16.05 16.35
6	Гурток англійської мови	Жукевич Н.В., Борак А.О.	<u>вівторок,</u> <u>четвер</u> старша №1 II мол. №2 середня №2	15.40 16.05 16.35

Календарне планування освітньої роботи включає:

1. **Трудова діяльність** планується не менше 1 р. на день, використовуються різні форми організації:

- трудові доручення,
- чергування,
- колективна праця.

2. **Колективна праця** планується 1 раз на тиждень у старшому дошкільному віці.

3. **Спостереження** плануються 3 рази на день за вибором вихователя в ранкові години, на прогулянці, в II половині дня.

4. **Індивідуальна робота** обов'язково планується вранці, на прогулянці, в 2 половині дня.

5. **Ігрова діяльність** планується 3 рази на день, використовуються всі види ігор: сюжетно-рольові, будівельно-конструктивні, рухливі, дидактичні, ігри-розваги, музично-дидактичні, ігри-драматизації.

6. **Ігри-драматизації** плануються 1 раз на місяць.

7. **Колективні форми** роботи з батьками плануються на 1 місяць перед календарним планом, а в календарному плані вказується індивідуальна робота по мірі необхідності в ранкові чи вечірні години (2-3 рази на тиждень).

8. **Вечори розваг** з дітьми плануються 1 раз на тиждень (2 готує вихователь; 2 – з музичним керівником).

9. На прогулянці планується фізкультурно-оздоровча робота у вигляді системи рухливих ігор чи фізкультурного комплексу, в ті дні, коли немає занять з фізкультури – отже 3 рази на тиждень.

10. **Піші переходи** плануються 1 раз на тиждень в усіх вікових групах. За межі дитячого садка піші переходи проводять починаючи з середньої групи (тривалість: 20-25 хв. - молодший дошкільний вік, 40-45 хв. – старший дошкільний вік).

11. **Комплекс ранкової гімнастики** планується на 2 тижні і вказується на початку перспективного плану, а в самому плані тільки відмічається, за які числа проводиться ранкова гімнастика та вказуються ускладнення чи незначні зміни в комплексі.

12. **Самостійна ігрова діяльність** планується 3 рази на день.

13. **Самостійна творча художня діяльність** планується 1 раз на тиждень.

14. **Нормування культурно-гігієнічних навичок** планується щоденно (1 раз на день) під час сніданку, чи під час полуденка - за вибором вихователя в молодшій і середній групі, а в старшому дошкільному віці - по мірі необхідності, як індивідуальна робота.

Схема планування освітньої роботи з дітьми дошкільного віку протягом дня

І половина дня:

Ранок

Спостереження (за чим, де проводиться, група чи підгрупа). Мета. Прийоми керівництва: (вказати розповідь вихователя, загадки, прислів'я, запитання, художнє слово, фольклор у відповідності до структури спостереження). Мета.

Ігрова діяльність:

- рухливі ігри (2-3) малої рухливості, хороводні, назва гри. Мета.
- створення умов для виникнення сюжетно-рольової гри (розгляд, бесіда, розповідь). Мета.
- створення умов для виникнення будівельно-конструктивних ігор (розгляд картин, ілюстрацій, схем, побудов, читання художньої літератури про будівництво, розповідь, бесіда, виготовлення атрибутів до гри). Назва гри. Мета.
- дидактичні ігри (вказати вид гри, назву). Мета.

Індивідуальна робота (вказати з ким, з якого розділу програми, з яким матеріалом). Мета.

Трудова діяльність:

- трудові доручення (вказати з ким, зміст трудового доручення, мету).
- чергування (планується якщо тільки вводиться новий вид чергування або по мірі необхідності). Вказати вид чергування, мету.

Формування культурно-гігієнічних навичок перед сніданком. Мета.

Дидактична гра перед заняттям (для старшої групи як сюрпризний момент або для переключення уваги). Мета.

Заняття

- Вид, тема
- Програмовий зміст (навчальні, розвиваючі, виховні завдання).
- Обладнання.
- Прийоми керівництва.
- Хід заняття (вказати основні частини заняття та прийоми роботи у відповідності до структури заняття).

Прогулянка I

Спостереження (за чим, група чи підгрупа дітей, прийоми керівництва, запитання для дітей). Мета.

Ігрова діяльність:

- рухливі ігри (2-3 для молодшого дошкільного віку, 3-4 для старшого дошкільного віку. Мета.
- будівельно-конструктивні ігри з природним матеріалом у залежності від пори року. Мета.
- самостійна творча ігрова діяльність. Мета.
- дидактичні ігри (вказати вид гри, назву, мету).

Трудова діяльність:

- трудові доручення (вказати з ким, зміст, мету).
  - колективна праця (вказати зміст та прийоми керівництва колективною працею, мету).

Індивідуальна робота (з ким, розділ програми, мета).

II половина дня:

Підйом дітей.

Загартовуючі процедури (вид, за яке число). Мета.

Самостійна ігрова діяльність. Мета.

Трудова діяльність:

- трудові доручення (а ким, зміст, мета).
- колективна праця (для старшого дошкільного віку). Вказати зміст, мету, прийоми керівництва.

Гра-драматизація (вказати назву, обладнання, прийоми керівництва, мету)

Ігри-забави (назва, мета).

Попередня робота до навчальної діяльності:

- робота з картинками, ілюстраціями
- читання оповідань
- розповідання казок. Мета.

Комунікативна діяльність, спілкування (зміст, група чи підгрупа дітей).
Мета.

Самостійна художня діяльність. Мета.

Прогулянка II:

Малорухливі ігри (1-2), назва гри. Мета.

Індивідуальна робота (з ким, розділ програми,). Мета

Самостійна ігрова діяльність. Мета.

Робота з батьками (з ким, форма роботи). Мета

**Графік роботи консультативного пункту Тернопільського
дошкільного навчального закладу №5
на 2021/2022 рік**

Прізвище, ім'я, по батькові	Посада	Дні тижня	Години консультування
Лесів Валентина Степанівна	завідувач	вівторок	8.00 - 11.30
		четвер	16.00 - 18.30
Пелех Наталія Богданівна	вихователь – методист	середа	13.30 - 14.30
		п'ятниця	8.00 - 9.00
Цезарук Оксана Григорівна	сестра медична старша	четвер	14.00 – 15.00

